№. 35. ЧЕТВЕРГЪ 4 Апрѣля. 4 Kwietnia. CZWARTEK. №. 35.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna: W Wilnie . rs 10 Z przesyłką — 12 Półroczna: W Wilnie . — 5 Z przesyłką. — 6

Kwartalna: W Wilnie . — 3 Z przesyłką. — 3 k. 50 Miesięczna . — 1 Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty,

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть Оффиціальная.

С.-Петербургъ 1-го апрѣля.

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ АЛЕКСАНДРЪ ВТОРЫЙ,
ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ,
ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ, ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ,
и проч и проч. и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ подданнымъ Нашимъ въ Царствѣ Польскомъ:

При первомъ извѣстіи о вспыхнувшемъ въ Царствѣ Польскомъ мятежѣ, Мы, по движенію Нашего сердца, провозгласили, что не винимъ польскій народъ за волненія, для него самаго наиболѣе пагубныя. Мы относили ихъ единственно къ возбужденіямъ, издавна подготовленнымъ внѣ Царства, нѣсколькими лицами, въ которыхъ многолѣтняя скитальческая жизнь утвердила привычку къ безпорядкамъ, насилію, тайнымъ замысламъ и крамоламъ, погасила самыя возвышенныя чувства любви къ человѣчеству и возбудилъ даже рѣшимость запятнать народную честь преступленіемъ.

Всѣ эти проявленія другаго времени, надъ которыми исторія уже давно произнесла свой приговоръ, не соотвѣтствуютъ болѣе духу нашей эпохи. Настоящее поколѣніе должно имѣть цѣлью не потоками крови, но путемъ мирнаго развитія доставить благоденствіе странѣ. Эту-же цѣль и Мы Себѣ предначертали, когда, въ упованіи на покровительство Божіе, дали обѣтъ предъ Всемогущимъ и передъ собственною совѣстью посвятить нашу жизнь благу Нашихъ народовъ.

Но къ полному и всестороннему осуществленію сего обѣта, для Насъ всегда священнаго, Намъ нужна помощь всѣхъ людей благомыслящихъ, искренно преданныхъ своей родинѣ и понимающихъ эту преданность не въ своекорыстныхъ преступныхъ порывахъ, а въ сохраненіи общественнаго спокойствія, законами утвержденнаго.

Въ нашихъ заботахъ о будущности края, Мы готовы всѣ происшедшія смуты покрыть забвеніемъ, и вслѣдствіе того, въ горячемъ желаніи положить предѣлъ кровопролитію, столь же безцѣльному для однихъ, сколько тягостному для другихъ, даруемъ полное и совершенное прощеніе тѣмъ изъ числа вовлеченныхъ въ мятежъ подданныхъ Нашихъ въ Царствѣ Польскомъ, которые, не подлежа отвѣтственности за какія-либо иныя уголовныя или по службѣ въ рядахъ Нашихъ войскъ преступленія, сложатъ оружіе и возвратятся къ долгу повиновенія до $^{1}/_{13}$ будущаго мая.

На Насъ лежитъ священная обязанность охранять край отъ возобновленія волненій и безпорядковъ и открыть новую эру въ политической его жизни, которая можетъ начаться только посредствомъ разумнаго устройства мѣстнаго самоуправленія, какъ основы всего общественнаго зданія. Мы и положили эту основу въ дарованныхъ Нами Царству установленіяхъ; но, къ искреннему Нашему прискорбію, успѣхъ ихъ не могъ еще быть извѣданъ на опытѣ, вслѣдствіе превратныхъ внушеній, поставившихъ мечтательныя увлеченія на мѣсто того порядка, безъ котораго немыслимо никакое преобразованіе.

Сохраняя и нынѣ эти установленія во всей ихъ силѣ, Мы предоставляемъ Себѣ, когда они будутъ испытаны на самомъ дѣлѣ, приступить къ дальнѣйшему ихъ развитію, соотвѣтственно нуждамъ времени и страны. Только довѣріемъ къ этимъ намѣреніямъ Нашимъ можно будетъ Царству Польскому изгладить слѣды минувшихъ бѣдствій и надежно идти къ цѣли, предназначаемой Нашею о немъ попечительностію. Мы-же съ Нашей стороны испрашиваемъ помощи отъ Бога на довершеніе всего, что постоянно считали Нашимъ въ семъ дѣлѣ призваніемъ.

Данъ въ С.-Петербургѣ тридцать перваго марта (двѣнадцатаго апрѣля), въ лѣто отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ шестьдесятъ третіе, Царствованія же Нашего въ девятое.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:
„АЛЕКСАНДРЪ“

УКАЗЪ ПРАВИТЕЛЬСТВУЮЩЕМУ СЕНАТУ.

Мятежъ, давно уже скрытно подготовлявшійся, и наконецъ вспыхнувшій въ Царствѣ Польскомъ, повлекъ за собою безпорядки и въ нѣкоторыхъ частяхъ западнаго края Имперіи. Тайные руководители возбуждаемаго противъ Нашего правительства движенія, упорно противодѣйствуя осуществленію благихъ намѣреній Нашихъ по устройству дѣлъ Царства, стремились увеличить встрѣчаемыя Нами въ томъ затрудненія посредствомъ расширенія круга своихъ преступныхъ замысловъ и своего зловреднаго вліянія. Въ этихъ видахъ, они давно усиливались поколебать въ обывателяхъ западныхъ губерній чувства вѣрноподданической Намъ преданности. Для сего ими употреблялись тѣ же самыя средства, которыя имѣли прискорбный, хотя и неполный, успѣхъ въ предѣлахъ Царства; наконецъ вооруженныя шайки мятежниковъ вторглись въ предѣлы Имперіи, для того, чтобы силою распространить въ западномъ краѣ то возмущеніе, котораго не могли возбудить въ немъ ни происки революціонныхъ эмиссаровъ, ни тайныя воззванія къ мятежу.

Войска наши разсѣяли появившіяся въ сопредѣльныхъ съ Царствомъ Польскимъ губерніяхъ шайки мятежниковъ. Ихъ остатки преслѣдуются въ лѣсахъ, гдѣ они отыскиваютъ себѣ убѣжище. Но между-тѣмъ ихъ начальники, не смотря на безразсудность и безнадежность предпринятой ими борьбы, продолжаютъ направлять свои усилія къ тому, чтобы вовлечь въ оную мирныхъ жителей края, и для сего употребляютъ то лживыя обѣщанія, то угрозы и даже насиліе.

Жители западныхъ губерній, которые присоединились къ шайкамъ и затѣмъ захвачены Нашеми войсками, или коихъ участіе въ мятежѣ какимъ-либо инымъ способомъ обнаружено, предаются въ руки правосудія.

Но Намъ извѣстно, что не всѣ они одинаково виновны. Мы желаемъ дать имъ возможность воспользоваться преобладающими въ Насъ чувствами Монаршаго милосердія.

Для сего Мы повелѣваемъ:

Поручить главнымъ мѣстнымъ начальникамъ объявить въ предѣлахъ ввѣреннаго имъ края, что Мы даруемъ полное и совершенное прощеніе тѣмъ обывателямъ западныхъ губерній, вовлеченнымъ въ возникшіе въ нихъ безпорядки, которые, не подлежа отвѣтственности за иныя уголовныя преступленія, возвратятся къ долгу повиновенія до 1-го будущаго мая.

Мы пребываемъ въ надеждѣ что сія Монаршая милость будетъ справедливо оцѣнена благомыслящими жителями края, и что они съ своей стороны будутъ продолжать содѣйствовать къ охраненію въ немъ общественнаго спокойствія и порядка въ твердомъ убѣжденіи, что отъ сего зависитъ дальнѣйшее исполненіе предначертаній Нашихъ, съ самаго начала Нашего царствованія направленныхъ къ расширенію общественныхъ правъ, дарованныхъ всѣмъ Нашимъ вѣрноподданнымъ, и къ постепенному распространенію круга дѣятельности, предоставленной разнымъ мѣстнымъ въ Имперіи Нашей учрежденіямъ.

Правительствующій сенатъ не оставитъ учинить къ исполненію сего надлежащее распоряженіе.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:
„*АЛЕКСАНДРЪ*“.

Въ С.-Петербургѣ, 31-го марта 1863 года.

Божіею милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ ВТОРЫЙ,
Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій
и проч., и проч., и проч.

Члену государственнаго совѣта, Нашему генералъ-адъютанту, генералу отъ инфантеріи, графу БЕРГУ, назначенному Нами помощникомъ Его Императорскаго Высочества главнокомандующаго войсками въ Царствѣ Польскомъ, повелѣваемъ: въ случаяхъ временныхъ отлучекъ Его Императорскаго Высочества исправлять должность Намѣстника Нашаго въ Царствѣ.

Исполненіе настоящаго Нашего указа возлагаемъ на Его Императорскаго Высочества Намѣстника.

С.-Петербургъ 19 (31) марта 1863 г.
На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:
„АЛЕКСАНДРЪ.“
Министръ статсъ-секретарь (подписано) *Ленскій.*

Божіею милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ ВТОРЫЙ,
Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій
и проч., и проч., и проч.

Согласно представленію Его Императорскаго Высочества Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ, непремѣннаго члена государственнаго совѣта царства, ксендза Феликса ФЕЛИНСКАГО, архіепископа Варшавскаго и временнаго члена, на 1863 г., того же совѣта Эдмунда СТАВИСКАГО, Всемилостивѣйше увольняемъ по собственному желанію, отъ обязанностей членовъ означеннаго совѣта.

С. Петербургъ 19 (31) марта 1863 г.
На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:
„АЛЕКСАНДРЪ.“
Министръ статсъ-секретарь (подписано) *Ленскій.*

Высочайшимъ Именнымъ указомъ, даннымъ капитулу орденовъ 19-го марта, Его Императорское Высочество Великій Князь МИХАИЛЪ НИКОЛАЕВИЧЪ, командующій кавказскою арміею, за отличную распорядительность въ дѣлахъ противъ горцевъ, при объѣздѣ вновь заселенныхъ казачьихъ станицъ въ кубанской области, Всемилостивѣйше пожалованъ *золотою драгунскою саблею съ надписью: „за храбрость.“*

— Высочайшимъ приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 22-го марта, уволенъ отъ должности, по прошенію, исправляющій должность Гродненскаго вице-губернатора, въ званіи камеръ-юнкера, надворный совѣтникъ УМЯСТОВСКІЙ, съ причисленіемъ къ министерству и съ увольненіемъ въ отпускъ за границу па 4 мѣсяца.

— Приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 23 марта, переведены: завѣдывающій люстраціоннымъ отдѣленіемъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ, статскій совѣтникъ ЭЙНАРОВИЧЪ и Бѣлостокскій уѣздный стряпчій, коллежскій ассесоръ ЛАПИЦКІЙ въ министерство, съ причисленіемъ къ оному и съ назначеніемъ членами отъ правительства повѣрочныхъ коммиссій: первый рѣчицкаго, а послѣдній волковыскаго уѣзда.

— Назначаются: начальниками артиллеріи военныхъ округовъ: начальникъ 2-й артиллерійской дивизіи, генералъ-лейтенантъ КУЗЬМИНЪ 1-й—виленскаго, начальникъ 2-й свод-

Część Urzędowa.

St.-Petersburg, 1 kwietnia.

Z BOŻEJ ŁASKI.

MY ALEKSADER DRUGI,
CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECHROSJI KRÓL POLSKI, WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI.
i t. d. i t. d. i t. d.

Ogłaszamy wszystkim wiernym poddanym Naszym w Królestwie Polskiem:

Przy pierwszéj wiadomości o wybuchłem w Królestwie Polskiem powstaniu, My idąc za popędem Naszego serca, ogłosiliśmy, że nieobwiniamy narodu polskiego za wzburzenia, dla niegoż samego najbardziéj zgubne. My przypisywaliśmy je tylko podburzaniom oddawna przygotowanym po za obrębem Królestwa, przez kilka osób, w których długoletnie życie tulacze ugruntowało zamiłowanie do nieporządków, gwałtu, tajemnych zamysłów i knowań, przyćmiło najwznioślejsze uczucia miłości ludzkości i wzbudziło nawet targnięcie się do splamienia godności narodowéj przestępstwem.

Wszystkie te objawy z innych czasów, nad któremi dzieje dawno już wydały wyrok, już nieodpowiadają duchowi epoki naszéj. Tegoczesne pokolenie powinno mieć na celu nie przez strumienie krwi, lecz na drodze spokojnego rozwoju sprowadzić pomyślność dla kraju. Ten sam cel i My Sobie zakreśliliśmy, gdy ufając w Opatrzności Boskiéj, złożyliśmy obietnicę Wszechmogącemu i własnemu sumieniu poświęcić życie dla dobra Naszych narodów.

Lecz ażeby zupełnie i wszechstronnie urzeczywistnić tę obietnicę zawsze dla Nas świętą, potrzebną jest Nam pomoc wszystkich dobrze myślących ludzi, szczerze oddanych swemu krajowi i zasadzających tę przychylność nie na osobistych występnych zapędach, lecz na utrzymaniu spokoju powszechnego, prawem ugruntowanego.

W troskliwości Naszéj o przyszłość kraju, gotowi jesteśmy wszystkie zaszłe nieporządki zapomnieć i skutkiem tego pragnąc gorąco położyć koniec rozlewowi krwi, o tyle bezcelowemu dla jednych, ile uciążliwemu dla drugich dajemy zupełne i ostateczne przebaczenie dla tych z liczby pociągniętych do powstania poddanych Naszych w K,rólestwie Polskiem, którzy niepodpadając odpowiedzialności za jakiekolwiek inne kryminalne lub względem służby w szeregach wojsk Naszych przestępstwa, złożą broń i powrócą do obowiązku posłuszeństwa przed $^{1}/_{13}$ przyszłego maja miesiąca.

Na Nas spoczywa święty obowiązek ochrony kraju od wznowienia nieporządków i zaburzeń oraz otworzenia nowéj ery w politycznem jego życiu, które może się zacząć tylko za pomocą rozumnego urządzenia miejscowego samorządu, jako podstawy całéj budowy społecznéj. My też położyliśmy podstawę tę w nadanych przez Nas dla Królestwa instytucjach; z prawdziwym smutkiem wyznajemy, iż powodzenie onych niemogło być jeszcze w zastosowaniu wyprobowane, skutkiem opacznych insynuacij, które postawiły marzycielskie uniesienia zamiast tego porządku, bez którego nieprzypuszczalna jest żadna reforma.

Utrzymując i dziś też instytucje w całéj mocy, zachowujemy dla Się, gdy takowe będą wyprobowane na praktyce, przystąpienie do dalszego ich rozwinięcia stosownie do wymagań czasu i kraju. Tylko ufnością ku tym zamiarom Naszym będzie mogło Królestwo Polskie zagładzić ślady minionych nieszczęść i z pewnością zdążać do celu wskazanego przez Naszą o niém pieczołowitość. My zaś ze swéj strony prosimy pomocy Boga ku dokonaniu tego co stale uważaliśmy Naszém w téj sprawie powołaniem.

Dan w S.-Petersburgu trzydziestego pierwszego marca (dwunastego kwietnia), roku od Narodzenia Chrystusa tysiąc ośmset sześćdziesiątego trzeciego, a Panowania Naszego dziewiątego.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:
„ALEKSANDER“

UKAZ RZĄDZĄCEMU SENATOWI.

Powstanie, oddawna tajemnie gotujące się i wybuchłe nakoniec w Królestwie Polskiém, pociągnęło za sobą nieporządki i w niektórych częściach zachodniego kraju cesarstwa. Tajni przewódzcy agitującego się przeciwko Naszemu rządowi ruchu, działając uporczywie przeciwko ziszczeniu błogich zamiarów Naszych w urządzeniu spraw Królestwa Polskiego, usiłowali zwiększyć napotykane przez Nas w tym względzie trudności przez rozszerzenie zakresu swoich występnych zamiarów i swego szkodliwego wpływu. W tym celu oddawna usiłowali oni zachwiać w mieszkańcach gubernij zachodnich uczucia wiernopoddańczéj ku nam przychylności. Chwytali się oni w tym celu tych samych środków, które miały godne pożałowania, chociaż niezupełne powodzenie w obrębach Królestwa; nakoniec uzbrojone bandy powstańców wtargnęły w granice Cesarstwa, ażeby siłą szerzyć w zachodnim kraju to zamięszanie, którego nie mogły sprawić w nim ani knowania rewolucyjnych emissarjuszów, ani tajemn wezwania do powstania.

Wojska nasze *rozproszyły bandy* powstańców, które się ukazały w graniczących z Królewstwem Polskiem gubernjach. Resztki ich są ścigane w lasach, w których znajdują dla siebie przytułek. Tymczasem jednak ich naczelnicy, nie bacząc na nierozsądek i brak wszelkiéj nadziei w przesięwziętéj przez nich walce, nieustają w usiłowaniach swoich zmierzających do tego, ażeby wciągnąć do niéj i spokojnych mieszkańców kraju i używają w tym celu to fałszywych obietnic, to groźb a nawet przemocy. Mieszkańcy gubernij zachodnich, którzy się przyłączyli do band i schwytani potém zostali przez nasze wojska, albo których udział w powstaniu w jakikolwiek inny sposób został udowodniony, oddają się w ręce sprawiedliwości.

Lecz Nam wiadomo, że nie wszyscy oni są jednostajnie winni. Pragniemy dać im możność korzystania z przemagających w N a s uczuć N a s z e g o miłosierdzia.

Dla tego rozkazujemy:

Polecić głównym miejscowym naczelnikom objawić w obrębach powierzonego im kraju, że My udzielamy zupełne i ostateczne przebaczenie tym mieszkańcom zachodnich gubernij, wciągniętym w wynikłe w nich nieporządki, którzy niepodlegając odpowiedzialności, za inne przestępstwa kryminalne, wrócą do powinności posłuszeństwa do dnia 1 przyszłego miesiąca maja.

Trwamy w nadziei, że ta Monarsza łaska będzie sprawiedliwie ocenioną przez dobrze myślących mieszkańców kraju, i że oni ze swéj strony nie przestaną współdziałać do utrzymania w nim spokojności publicznéj i porządku w mocném przekonaniu, że od tego zależy dalsze spełnienie zamiarów N a s z y c h, skierowanych od samego początku panowania N a s z e g o do rozszerzenia praw społeczeńskich,nadanych wszystkim N a s z y m wiernym poddanym i do stopniowego rozszerzenia obrębu działalności służącéj różnym miejscowym w Cesarstwie N a s z e m urządzeniom. Senat rządzący nie omieszka uczynić ku wypełnieniu tego należytego rozporządzenia.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOSCI ręką napisano
ALEKSANDER.

W St. Petersburgu, 31 marca 1863 r.

Z Bożéj łaski

MY, ALEKSANDER DRUGI,
Cesarz i Samowładzca Wszech Rossji, Król Polski, Wielki Książę Finlandzki,
i t. d., i t. d., i t. d.

Członkowi rady państwa, Naszemu jenerał-adjutantowi, jenerałowi piechoty, hrabiemu BERG, mianowanemu przez Nas pomocnikiem przy Jego Cesarskiéj Wysokości głównodowodzącym wojskami wKrólestwie Polskiem, rozkazujemy: w razach czasowéj nieobecności Jego Cesarskiéj Wysokości, sprawować obowiązki namiestnika Naszego w Królestwie.

Wykonanie niniejszego ukazu Naszego, Jego Cesarskiéj Wysokości Namiestnikowi poruczamy.

Dan w Petersburgu, d. 19 (31) marca 1863 r.
Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:
„ALEKSANDER.“
Minister sekretarz stanu (podpisano) Ł ę s k i.

Z Bożéj łaski

MY, ALEKSANDER DRUGI,
Cesarz i Samowładzca Wszech Rossji, Król Polski, Wielki Książę Finlandzki,
i t. d., i t. d., i t. d.

Na przedstawienie Jego Cesarskiéj Wysokości Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem.

Członka stałego rady stanu Królestwa, jo. księdza Feliksa FELIŃSKIEGO, arcy-biskupa warszawskiego, i czasowego na rok 1863 członka tejże rady Edmunda STAWISKIEGO, Najmiłościwiéj uwalniamy na własne ich żądanie, od obowiązków sprawowanych w pomienionéj radzie.

Dan w Petersburgu, d. 19 (31) marca 1863 r.
Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:
„ALEKSANDER.“
Minister sekretarz stanu (podpisano) Ł ę s k i.

Najwyższym imiennym ukazem wydanym do kapituły orderów, 19-go marca, Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę MICHAŁ MIKOŁAJEWICZ, dowodzący armją kaukazką za odznaczającą się rozporządzalność w działaniu przeciwko góralom, przy objeżdżaniu nowo-osiedlonych kozackich stanic w obwodzie kubańskim, Najmiłościwiéj udarowany został złotą szablą dragońską z nadpisem: „za waleczność.“

Najwyższym rozkazem do ministerjum spraw wewnętrznych 22 marca, uwolniony został od obowiązku na własną prośbę, pełniący obowiązek grodzieńskiego wiceguberuatora, kamerjunker, radca dworu U m i a s t o w s k i z zaliczeniem do ministerjum i z uwolnieniem za granicę na 4 miesiące.

Rozkazem w wydziale ministerjum spraw wewnętrznych 23 marca zarządzający wydziałem lustracyjnym wileńskiéj izby dóbr państwa radca stanu E j n a r o w i c z i białostocki strapczy powiatowy assesor kollegjalny Ł a p i c k i zaliczeni zostali do ministerjum z mianowaniem członkami od rządu w kommisjach weryfikacyjnych: pierwszy rzeczyckiego, a ostatki wołkowyskiego powiatu.

— M i a n o w a n i: naczelnikami artyllerji okręgów wojennych: naczelnik 2-giéj dywizji artylerji jenerał-porucznik KUZMIN 1-szy—

ной резервной артиллерійской дивизіи, генералъ-лейтенантъ баронъ фонъ-МАЙДЕЛЬ 1-й—кіевскаго, генералъ-адъютантъ, генералъ-лейтенантъ КНОРРИНГЪ 2-й—одесскаго, съ оставленіемъ въ званіи генералъ-адъютанта; помощниками начальниковъ артиллеріи военныхъ округовъ: начальникъ 1-й артиллерійской дивизіи, генералъ-маіоръ ДИТЕРИХСЪ—виленскаго, начальникъ 3-й артиллерійской дивизіи, генералъ-маіоръ ОЛОХОВЪ 2-й—кіевскаго, начальникъ 5-й артиллерійской дивизіи, генералъ-лейтенантъ НѢМЧИНОВЪ—одесскаго.

С. Петербургское дворянство, по окончаніи выборовъ, имѣло счастіе повергнуть на Высочайшее **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА** вниманіе слѣдующее выраженіе вѣрноподданническихъ чувствъ.

„Всеавгустѣйшій Монархъ!

„Дворянство с.-петербургской губерніи, движимое вѣковою любовію къ престолу и отечеству, священнымъ долгомъ считаетъ торжественно выразить предъ Вами, **ГОСУДАРЬ**, чувства, коими оно преисполнено.

„Вызванныя польскими смутами притязанія на достояніе Россіи возбуждаютъ въ насъ и скорбь, и негодованіе.

„Завистники наши мнятъ, что время преобразованій, предпринятыхъ Вами для пользы и преуспѣянія государства, благопріятствуетъ ихъ замысламъ на всецѣлость русской державы.

„Но тщетны были бы ихъ покушенія!

„Испытанное въ преданности и самоотверженіи, дворянство, не щадя силъ и жертвъ, въ тѣсномъ союзѣ со всѣми сословіями, твердо и непоколебимо станетъ на защиту предѣловъ имперіи.

„Да узнаютъ враги Россіи, что живетъ еще въ насъ тотъ мощный духъ предковъ, коимъ создано государственное единство любезнаго нашего отечества.“

(Подлинное за подписаніемъ губернскаго и уѣздныхъ предводителей дворянства).

23-го марта 1863 года.

Рѣчь, произнесенная с.-петербургскимъ военнымъ генералъ-губернаторомъ по случаю закрытія собранія с.-петербургскаго дворянства.

„Милостивые государи!

„Мнѣ извѣстно, что с.-петербургское дворянство окончило рядъ своихъ собраній торжественнымъ актомъ заявленія **ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ** вѣрноподданническихъ чувствъ своихъ и готовностію идти, по призыву **ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА**, на защиту священныхъ правъ нераздѣльности имперіи, если бы потребовали этого настоящія обстоятельства.

„Голосъ этотъ, раздавшійся впервые, какъ и слѣдовало, въ столицѣ, разнесется по всей русской землѣ и отзовется общимъ сочувствіемъ и восторгомъ.

„Я не касаюсь, мм. гг., другихъ важныхъ вопросовъ, которые подлежали вашему обсужденію и которые разобраны вами въ періодъ вашихъ занятій; я останавливаюсь только на самомъ свѣтломъ событіи, совершившемся въ стѣнахъ с.-Петербургскаго дворянскаго собранія, и закрываю ваше собраніе, вынося самыя отрадныя чувства.“

26-го марта, въ половинѣ перваго по полудни, **ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ** соизволилъ принять въ Зимнемъ Дворцѣ депутацію, на которую возложено было подвергнуть на Высочайшее вниманіе выраженіе всеподданнѣйшихъ чувствъ с.-петербургскаго дворянства.

Удостоивъ каждаго изъ сихъ лицъ нѣсколькими словами, **ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО**, видимо тронутый, изволилъ сказать депутатамъ:

„Благодарю васъ за адресъ. При нынѣшнихъ обстоятельствахъ, онъ доставилъ Мнѣ одну изъ самыхъ пріятныхъ и утѣшительныхъ минутъ. Я вполнѣ раздѣляю ваши чувства, какъ дворянинъ, и увѣренъ, что все русское дворянство ихъ раздѣляетъ съ вами. Надѣюсь, что вы и дѣтямъ вашимъ передадите такія же чувства, какими теперь Меня порадовали. Понимаю любовь къ отечеству такъ, какъ вы ее выразили: она составляла, въ теченіе вѣковъ силу Россіи; она же, переходя изъ рода въ родъ, останется вѣрнѣйшею охраною ея могущества.

„Еще разъ благодарю васъ и прошу передать искреннюю Мою благодарность дворянству.“ (Сѣв. Поч.)

ИЗВѢСТІЯ ИЗЪ ПОЛЬШИ.

Изъ Варшавы, 27-го марта.

Изъ Радома генералъ-лейтенантъ Ушаковъ доноситъ, что онъ съ шестью колоннами обошелъ всю страну отъ Келецъ чрезъ горы св. Креста на Опатовъ до Радома. Кромѣ двухъ мелкихъ шаекъ, около 100 человѣкъ, скрывшихся при приближеніи войскъ, ничего не найдено; въ округѣ горныхъ заводовъ рабочіе возвращаются и принимаются за работу.

Изъ Вильно, 28-го марта.

Отрядъ полковника Божерянова, настойчиво преслѣдуя шайку мятежниковъ, настигъ ее между Россіенъ и Шавли, у мѣстечка Цытовянъ. Мятежники потеряли до 40 убитыхъ, въ числѣ коихъ начальникъ шайки, Цытовичъ; взято 5 плѣнныхъ, 50 ружей, много косъ, сабель, церковная утварь и разной одежды. Съ нашей стороны ранено 4 рядовыхъ.

Варшава, 29-го марта.

Генералъ-маіоръ Костанда, съ отрядомъ изъ двухъ ротъ лейбъ-гвардіи Царскосельскаго стрѣлковаго баталіона, двумя ротами С.-Петербургскаго гренадерскаго короля Фридриха Вильгельма III полка, однимъ эскадрономъ лейбъ-гвардіи уланскаго Его Величества и двумя пѣшими орудіями, обошелъ весь Станиславовскій уѣздъ и часть Луковскаго до Гарволина и, нигдѣ не найдя шаекъ, послѣ 12-ти-дневнаго похода, возвратился въ Варшаву. Большая часть «повстанцевъ» разошлась по домамъ; взято только нѣсколько отдѣльныхъ бродягъ. (Сѣв. Поч.)

Извѣстія изъ Вильно. Изъ послѣдняго донесенія начальника виленскаго военнаго округа видно, что мѣстами шайки продолжаютъ появляться, мѣстами же край какъ будто успокоился.

По извѣстіямъ, полученнымъ въ Вильно по 25-е марта, во всемъ округѣ случаевъ военныхъ дѣйствій въ послѣднее время было только два:

Военный начальникъ вилейскаго уѣзда, подполковникъ Колокольцевъ, получивъ свѣдѣніе, что у помѣщика вилейскаго уѣзда Куровскаго стала формироваться шайка и что въ его имѣніе Свѣчьки пріѣхалъ для начальствованія надъ мятежниками какой-то богатый помѣщикъ изъ подъ Варшавы, поспѣшилъ туда съ небольшимъ отрядомъ. При содѣйствіи жителей, подполковникъ Колокольцевъ успѣлъ скрытно приблизиться и окруженные замѣтили войска, когда они были уже въ разстояніи 200 шаговъ. Тогда мятежники открыли огонь съ балкона, изъ оконъ и дверей; войска ворвались въ домъ; по отчаянномъ сопротивленіи, мятежники потеряли 4-хъ убитыхъ, въ томъ числѣ предводителя шайки и его казначея, Юлія Бекшанскаго; часть мятежниковъ успѣла бѣжать. Взято въ плѣнъ 12 человѣкъ, между ними три помѣщика Виленской губерніи и одинъ ключьвойтъ; захвачено оружіе, порохъ и прокламаціи. Съ нашей стороны 8 раненыхъ.

Небольшой отрядъ подъ начальствомъ генеральнаго штаба подполковника Гейнса, высланный генераломъ Манюкинымъ по извѣстію о переправѣ черезъ р. Бобръ небольшой шайки мятежниковъ изъ царства польскаго, успѣлъ 22-го марта близъ деревни Пенска *) настигнуть часть шайки. Въ происшедшей при этомъ схваткѣ, мятежники оставили на мѣстѣ 20 убитыхъ и весь обозъ,—у нихъ взято 10 человѣкъ плѣнныхъ, и кромѣ того захвачено 100 ружей, много косъ, сѣделъ, 15 лошадей, планы, до 2-хъ пудовъ пороху и пр.; у насъ потери не было.

Въ южной части гродненской губерніи и въ пинскомъ уѣздѣ все спокойно, и мятежниковъ въ тамошнихъ мѣстахъ нигдѣ нѣтъ.

Изъ ковенской губерніи никакихъ особенныхъ извѣстій не получено.

Извѣстіе объ остановленіи судна, шедшаго изъ Англіи съ порохомъ и инсургентами, подтверждается. Можно надѣяться, что это извѣстіе будетъ содѣйствовать ослабленію надеждъ польскихъ революціонеровъ. (Сѣв. Поч.)

Въ полученномъ вчера донесеніи начальника виленскаго военнаго округа заключаются слѣдующія извѣстія о дѣйствіяхъ нашихъ отрядовъ въ ковенской губерніи:

20-то марта, командиръ нарвскаго пѣхотнаго полка, полковникъ баронъ Деллинсгаузенъ, слѣдуя съ отрядомъ изъ трехъ ротъ пѣхоты и одного эскадрона драгунъ, отъ мѣстечка Кейданы на Сурвалишки и Мегяны, узналъ, что близъ дер. Ленги находится довольно значительное скопище мятежниковъ, подъ начальствомъ Кушлейки и Бѣлозора. Отрядъ форсированнымъ маршемъ направился къ дер. Баркунишкамъ (имѣнію Кушлейки). Переправа у этого пункта, черезъ рѣку Шушву задержала барона Деллинсгаузена болѣе часу, что дало возможность мятежникамъ уйти отъ деревни Ленги; тѣмъ не менѣе отрядъ успѣлъ настигнуть ихъ въ двухъ верстахъ за деревнею Ожтаны. Въ ближайшемъ къ этой деревнѣ лѣсу мятежники думали остановиться, и когда приблизилась къ нимъ наша передовая цѣпь стрѣлковъ, то встрѣтили ее огнемъ, но послѣ незначительной перестрѣлки они были обращены въ совершенное бѣгство. Преслѣдованіе ихъ продолжалось до ночи и на другой день, до сел. Крокъ, гдѣ партія совершенно разсѣялась. Потери при этомъ въ нашемъ отрядѣ не было; уронъ же мятежниковъ, какъ полагаютъ, значителенъ.

— Въ то же время другой отрядъ, подъ начальствомъ подполковника Пушкина, посланный на рекогносцировку въ лѣса поневѣжскаго уѣзда, успѣлъ захватить въ плѣнъ 8 мятежниковъ и узналъ, что бывшее въ этомъ уѣздѣ скопище разбрелось небольшими партіями по лѣсамъ.

Послѣ разбитія, 15-го марта, полковникомъ Деллинсгаузеномъ шайки Мацкевича, крестьяне окрестныхъ мѣстъ замѣтно ободрились и изъявляя искреннюю преданность правительству, выказываютъ полную готовность содѣйствовать прекращенію мятежа. Въ селеніяхъ, чрезъ которыя проходилъ отрядъ, большая часть забранныхъ въ шайку Мацкевича возвратилась въ свои дома. (Сѣв. Поч.)

Изъ виленской губерніи получены извѣстія по 29-е марта объ обнародованіи указа 1-го марта.

Въ *виленской* губерніи указъ объявленъ во всѣхъ волостяхъ *виленскаго*, *трокскаго, лидскаго, свѣнцянскаго* и въ большей части волостей *вилейскаго, ошмянскаго* и *диснѣнскаго* уѣздовъ. Впечатлѣніе, произведенное на крестьянъ обнародованіемъ указа, самое благопріятное. Крестьяне почти вездѣ, за исключеніемъ только трехъ волостей лидскаго уѣзда, гдѣ прежде было замѣчено уклоненіе отъ повинностей, выражали чувства непритворной радости и искренней признательности къ **ГОСУДАРЮ**, изъявляя притомъ свою неизмѣнную къ Нему вѣрность. Крестьяне почти вездѣ обѣщали аккуратно исполнять повинности, и только въ одной волости (долгиновской, вилейскаго уѣзда) отъ сего уклоняются. Къ возстановленію порядка приняты мѣры. (Сѣв. Поч.)

Февраля 23-го. Дворяне: Феликсъ Томашевичъ и Матвѣй Петровскій, по произведенному надъ ними, по полевымъ уголовнымъ законамъ, военному суду, оказались виновными въ распространеніи возмутительной брошюры, подъ названіемъ „мужицкая правда.“

Виленскій военный, гродненскій, ковенскій и минскій генералъ-губернаторъ, генералъ-адъютантъ Назимовъ конфирмаціею своею, уже обращенною къ исполненію, опредѣлилъ: дворянъ *Петровскаго* и *Томашевича* лишить всѣхъ правъ состоянія и сослать въ каторжную работу на заводахъ: перваго на шесть лѣтъ, а послѣдняго на четыре года.

Конфирмація эта, 22-го февраля сего года, доложена **ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ**. (Бирж. Вѣд.)

О ходѣ крестьянскаго дѣла. По свѣдѣніямъ, полученнымъ въ министерствѣ внутреннихъ дѣлъ по 19-е марта, положеніе крестьянскаго дѣла представляется въ слѣдующемъ видѣ:

Уставныхъ грамотъ составлено всего 105,144; несоставленныхъ оставалось менѣе 4½ процентовъ.

Введено въ дѣйствіе 100.165 грамотъ, которыми опредѣлены поземельныя отношенія 9.108.388 душъ мужескаго пола, что составляетъ 91,14% общаго числа крестьянъ (9.993.023), водворенныхъ въ имѣніяхъ не мелкопомѣстныхъ.

Изъ 9.108.388 крестьянъ менѣе 3½ милліоновъ оставались при составленіи грамотъ на барщинѣ; изъ остальныхъ 5½ милліоновъ, состоящихъ на денежныхъ платежахъ, 1.244.402 человѣка сдѣлались крестьянами-собственниками, или заключили о томъ сдѣлки съ помѣщиками (съ содѣйствіемъ правительства 931.348 и безъ содѣйствія 313.054).

Въ 23-хъ губерніяхъ введеніе уствныхъ грамотъ окончено, въ нѣкоторыхъ изъ нихъ впрочемъ осталось невведенными по нѣсколько грамотъ, введеніе которыхъ остановилось за производящейся перепиской.

Губерніи, въ которыхъ введеніе уставныхъ грамотъ окончено, слѣдующія: тамбовская, пермская, вятская, кіевская, подольская, казанская, астраханская, черниговская, олонецкая, ярославская, самарская, московская, пензенская, симбирская, херсонская, могилевская, вологодская, оренбургская, ставропольская, тульская, нижегородская, харьковская, и екатеринославская. (Сѣв. Поч.)

*) На дорогѣ между мѣстечками Теципъ и Кнышинъ.

Wileńskiego, naczelnik 2-éj zbiorowéj rezerwnéj dywizji artyleryjskiéj, jenerał-porucznik baron von MAJDEL 1-szy—Kijowskiego, jenerał-adjutant, jenerał-porucznik KNORRING 2-gi — Odesskiego, z pozostaniem w godności jenerał-adjutanta; pomocnikami naczelników artyllerji okręgow wojennych: naczelnik 1-éj dywizji artyllerji, jenerał-major DITERICHS—Wilejskiego naczelnik 3-éj dywizji artylleji jenerał-major OŁOCHOW 2-gi—Kijowskiego, naczelnik 5-éj dywizji artyllerji jenerał-porucznik NIEMCZYNOW—Odesskiego.

Szlachta petersburgska, po ukończeniu elekcji, miała szczęście podać na Najwyższe **JEGO CESARSKIEJ MOŚCI** rozważenie, następującą oznakę uczuć wiernopoddańczych.

„Najjaśniejszy Monarcho!

„Szlachta gubernji St. Petersburgskiéj, powodowana odwieczną miłością tronu i ojczyzny, uważa za święty obowiązek, uroczyście wyrazić przed Tobą, Cesarzu, uczucia, któremi jest przepełnioną.

„Wszczęte przez rozruchy polskie, pretensje do własności Rossji wzbudzają w nas smutek i nienawiść.

„Nieprzyjaciele nasi myślą, iż czas reform przedsięwziętych przez Cię dla dobra i postępu państwa sprzyja ich zamysłom targnięcia się na całość mocarstwa rossyjskiego.

„Lecz próżne byłyby ich zamiary.

„Doświadczona w przychylności i zaparciu się szlachta, nieszczędząc siły ani ofiar, w ścisłym związku ze wszystkiemi stanami, stawić się będzie mężnie i niezachwianie na obronę granic Cesarstwa.

„Niechaj wiedzą nieprzyjaciele Rossji, iż w nas żyje jeszcze ten mocny duch przodków, przez który utworzoną została jedność państwowa kochanéj naszéj ojczyzny.“

(Na oryginale podpisani gubernjalny i powiatowi marszałkowie szlachty).

Dnia 23 marca 1863 r.

Mowa St. Petersburgskiego jenerał-gubernatora przy zamknięciu zgromadzenia szlachty petersburgskiéj.

„Mości panowie!

„Wiadomo mi jest, iż szlachta St. Petersburgska zakończyła szereg swych zgromadzeń uroczystym aktem, w którym wyraziła **CESARZOWI JEGO MOŚCI** swoje wiernopoddańcze uczucia i gotowość pójść za wezwaniem **NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA** na obronę świętych praw i nierozdzielności Cesarstwa, jeżeliby tego wymagały okoliczności obecne.

„Głos taki, który słusznie dał się najpierwiéj słyszeć w stolicy, rozejdzie się po całéj ziemi rossyjskiéj i ozwie ię powszechném współczuciem i zapałem.

„Pomijam, mości panowie, inne ważne kwestje, które mieliście do osądzenia i roztrząsnęliście w okresie waszych czynności; zatrzymuję się tylko na najwybitniejszym fakcie, który miał miejsce w murach S. Petersburgskiego zgromadzenia szlachty i zamykam zgromadzenie wasze, wynosząc najbardziéj zadawalniające uczucie.“

26 go tegoż miesiąca o pół do pierwszéj godziny po południu, **CESARZ JEGO MOŚĆ** raczył przyjąć w pałacu zimowym deputację, któréj polecono było złożyć Najjaśniejszemu Panu wyrazy najpoddanniejszych uczuć s.-petersburgskiéj szlachty; zaszczyciwszy każdą z tych osób kilku słowami, **JEGO CESARSKA MOŚĆ** widocznie rozczulony raczył powiedzieć deputowanym:

„Dziękuję wam za adres. Przy obecnych okolicznościach spowodował Mi on jedną z najprzyjemniejszych i najradośniejszych chwil. Ja w zupełności podzielam wasze uczucia, jako szlachcic, i jestem przekonany, iż cała szlachta rossyjska podziela je z wami. Mam nadzieję, iż wy i dzieciom waszym przekażecie takie same uczucia, jakiemi teraz mnie ucieszyliście. Pojmuję miłość ojczyzny tak, jakeście ją wyrazili: ona stanowiła w ciągu wieków siłę Rossji; ona też, przechodząc z pokolenia w pokolenie, pozostanie najpewniejszą obroną jéj potęgi.

„Jeszcze raz dziękuję wam i proszę oświadczyć szczerą moją wdzięczność szlachcie.“ (Pocz. półn.)

WIADOMOŚCI Z POLSKI.

Warszawa, 27 marca.

Z Radomia jen. por. Uszakow donosi, iż z sześcią kolumnami obszedł całą przestrzeń od Kielc przez góry ś. Krzyża na Opatow do Radomia. Prócz dwóch niewielkich band, około 100 ludzi, które się skryły przy ukazaniu się wojska, nic nie znaleziono. W okręgu górniczym, robotnicy powracają i biorą się do roboty.

Z Wilna, 28 marca.

Oddział pułkownika Bożerjanowa, niezmordowanie ścigając bandę powstańców, napadł ją pomiędzy Rossjeniami i Szawlami pod m. Cytowianami. Powstańcy stracili do 40 zabitych, w liczbie których naczelnika bandy Cytowicza; wzięto w niewolę 5, zabrano 50 karabinów, wiele kos, szabel, kościelne sprzęty i rozmaite odzienia. W wojsku raniono 4 szeregowców.

Warszawa 29 marca.

Jenerał maior Kostanda, z oddziałem z dwóch rot lejb-gwardji Carsko-sielskiego bataljonu, dwóma rotami St.-Petersburskiego Grenadjerskiego króla Fryderyka Wilhelma III pólku, jednym szwadronem lejb-gwardji Ułańskiego **JEGO CESARSKIEJ MOŚCI** pólku i dwóma pieszemi działami, obszedł cały Stanisławowski powiat i część Łukowskiego aż do Garwolina, i nieznalazłszy nigdzie band, po 12 dniowym pochodzie, wrócił do Warszawy. Większa część powstańców rozeszła się do domów; schytano tylko kilku oddzielnych włóczęgów. (Inw. Ross.)

Wiadomości z Wilna.

Z ostatniego doniesienia naczelnika wileńskiego wojennego okręgu widać, iż miejscami bandy nieprzestają się ukazywać, a miejscami zdaje się, iż kraj jakoby się uspokoił.

Podług wiadomości, otrzymanych w Wilnie do 25 marca, w całym okręgu wypadków wojennych działań ostatniemi czasy było tylko dwa:

Naczelnik wojenny powiatu wilejskiego podpułkownik Kołokolcow, otrzymawszy wiadomość, iż u obywatela tegoż powiatu Korowskiego, zaczęła się formować banda i że do jego majątku Swieczki przybył na dowódcę powstania jakiś bogaty obywatel z pod Warszawy, udał się tam śpiesznie z niewielkim odziałem. Przy pomocy mieszkańców podpułkownik Kołokolcow, pośpiał tajemnie zbliżyć się i otoczyć siedzibę, tak, iż otoczeni postrzegli wojsko, wtedy gdy ono było od domu o 200 kroków. Wtedy powstańcy dali ognia z balkonu, z okien i drzwi; wojsko wpadło do domu; po rozpaczliwém sprzeciwianiu się, powstańcy stracili 4 zabitych, między nimi dowódcę bandy i jego kassjera Juljusza Bokszańskiego; część powstańców uciekła. Wzięto w niewolę 12 ludzi, między nimi trzech obywateli gubernji wileńskiéj i jednego kluczwójta; zabrano broń, proch i proklamacje, ze strony wojska 8 ranionych.

Niewielki oddział pod dowództwem jeneralnego sztabu podpułkownika Hejnsa, wysłany przez jenerała Maniukina, na wiadomość o przeprawieniu się przez Bobrę niewielkiéj bandy powstańców z Królestwa Polskiego, 22 marca napędził bandę blizko wsi Pęskie (*). W potyczce powstańcy stracili na miejscu 20 zabitych, cały obóz, wzięto u nich 10 jeńców i prócz tego zabrano 100 karabinów, wiele kos, siodeł, 15 koni, plany, ze dwa pudy prochu i t. d. w wojsku straty nie było.

W południowéj części gubernji grodzieńskiéj i w powiecie pińskim wszystko spokojnie i powstańców tam zupełnie nie ma.

Z gubernji kowieńskiéj żadnych szczególnych wiadomości nie otrzymano.

Wiadomość o przytrzymaniu statku płynącego z Anglji z prochem i insurgentami sprawdza się. Można przewidywać, że wiadomość ta posłuży do osłabienia nadziei polskich rewolucjonistów. (Pocz. półn.)

— W otrzymaném wczoraj doniesieniu naczelnika wileńskiego wojennego okręgu, zawierają się następujące wiadomości o czynnościach oddziałów wojska w gubernji kowieńskiéj:

20 marca dowódca narwskiego pieszego pułku, pułkownik baron Dellingshauzen, idąc z oddziałem z trzech rot piechoty i jednego szwadronu dragonów od Kiejdan na Surwiliszki i Megiany, dowiedział się, iż blizko wsi Łengi znajduje się wielkie zbiorowisko powstańców pod dowództwem Kuszlejki i Białozora. Oddział przyśpieszonym marszem ruszył ku wsi Barkuniszki (maj. Kuszlejki.) Przeprawa w tym punkcie przez r. Szuszwę zatrzymała barona Dellingshauzena więcej jak godzinę, co dało możność powstańcom uciec od wsi Łengi; mimo to oddział dopędził ich o dwie wiorsty pod wsią Osztanami. W poblizkim téj wsi lesie powstańcy zamierzali zatrzymać się, i gdy się do nich zbliżył przedni łańcuch naszych strzelców, oni go spotkali ogniem, lecz po krótkiem odstrzeliwaniu się powstańcy zmuszeni zostali do ucieczki. Ściganie ich przeciągnęło się aż do nocy i nazajutrz pędzono aż do wsi Krok, gdzie partja zupełnie pierzchnęła. Straty w oddziale wojska nie było żadnéj, gdy przeciwnie ze strony powstańców musiała być bardzo znaczna.

— Drugi oddział pod dowództwem podpułkownika Puszkina, wysłany dla rekonesansu do lasów w powiecie poniewieżskim schwytał 8 powstańców i dowiedział się, iż znajdujące się w tym powiecie zbiorowisko rozeszło się niewielkiemi partjami po lasach.

Po rozbiciu 15 marca przez pułk. Dellingshauzena bandy Mackiewicza, włościanie okoliczni znacznie się podnieśli na duchu i wyrażając szczerą przychylność rządowi, okazują zupełną gotowość do pomocy w stłumieniu powstania. We wsiach, przez które przechodził oddział, wielka część zabranych do bandy Mackiewicza powróciła do domów.

Z gubernji wileńskiéj otrzymano wiadomości do 29-go marca o ogłoszeniu ukazu 1-go marca.

W gubernji wileńskiéj ukaz ogłoszono we wszystkich gminach, wileńskiego, trockiego, lidzkiego, święciańskiego i w większéj części gmin wilejskiego, oszmiańskiego i dziśnieńskiego powiatów. Ogłoszenie ukazu wywarło jak najlepsze wrażenie na włościanach. Włościanie prawie wszędzie oprócz tylko trzech gmin lidzkiego powiatu, gdzie uprzednio zauważano uchylanie się od powinności, okazywali uczucia nieprzymuszonéj radości i szczeréj przychylności ku Cesarzowi, wyrażając przy tém swoją niezmienną dla Niego wierność. Włościanie prawie wszędzie obiecali akuratnie wypełniać powinności, i tylko w jednéj gminie (dołhinowskiéj, wilejskiego powiatu) uchylają się od tego. Dla przywrócenia porządku przedsięwzięto właściwe środki.

— Dnia 23 lutego. Szlachta: Feliks Tomaszewicz i Maciéj Piotrowski, skutkiem sądu wojennego podług doraźnych praw kryminalnych, obwinieni zostali o rozpowszechnianie podburzającéj broszury pod nazwiskiem „Prawda mużycka.“

Wileński wojenny, Grodzieński, Kowieński i Miński jenerał-gubernator, jenerał-adjutant Nazimow, konfirmacją swą już oddaną do wykonania, postanowił: szlachtę Piotrowskiego i Tomaszewicza pozbawić wszystkich praw stanu i zesłać do robót ciężkich na zakładach, pierwszego na lat sześć, a ostatniego na cztery lata.

Konfirmacja takowa, d. 22 lutego została przedstawiona **CESARZOWI JEGO MOŚCI**.

O położeniu sprawy włościańskiéj. Podług wiadomości otrzymanych w ministerjum spraw wewnętrznych do 19 marca, stan sprawy włościańskiéj przedstawia się w następny sposób:

Listów nadawczych w ogóle ułożono 105,144; nieułożonych zostawało mniéj niż 4½ procentów.

Wprowadzono 100,165 listów, które określiły stosunki terrytorjalne 9,108,388 dusz męzkich, co stanowi 91,14% ogólnéj liczby włościan (9,993,023) osiadłych w majętnościach niedrobnych.

Z 9,108,388 włościan, mniéj niż 3½ miljonów zostawało przy ułożeniu listów nadawczych na pańszczyznie, z pozostałych 5½ miljonów, zostających na opłacie pieniężnéj, 1,244,402 włościan stali się właścicielami, albo też zawarli o tém umowę z obywatelami (przy pomocy rządu 931,348 i bez pomocy rządu 313,054).

W 23 gubernjach wprowadzenie listów nad. zostało ukończone, w niektórych zresztą z tychże zostało po kilka listów niewprowadzonych, których wprowadzenie wstrzymało się z powodu nieukończonéj korrespondencji.

Gubernje, w których wprowadzenie listów nadawczych ukończono, są następujące: tambowska, permska, wiacka, kijowska, podolska, kazańska, astrachańska, czernihowska, ołonecka, jarosławska, samarska, moskiewska, penzeńska, symbirska, chersońska, mohylewska, wołogodzka, oremburska, stawropolska, tulska, niżegorodzka, charkowska i ekaterynosławską. (Pocz. półn.)

*) Po drodze od m. Tecian do Knyszyna.

Część Nieurzędowa.

POGLĄD OGÓLNY

Wilno, 3 kwietnia.

Stowarzyszenie narodowe niemieckie, którego główny komitet zasiada w Koburgu, odbywa czynne zjazdy w miastach nadreńskich i Niemiec północnych. Mówcy pracują nad zasileniem stowarzyszenia przeciwnikami polityki p. von Bismarck; ale w Niemczech południowych nie łatwo im przychodzi obudzić zapał dla idei Niemiec jednolitych, bo w Bawarji udało się im zaledwie zagaić kilka zjazdów; słaba więc jest nadzieja, aby stowarzyszenie wywarło wpływ na przyszłe wybory w tém królestwie. Wszystko owszem zapowiada, że wybory wypadną pomyślnie dla stronnictwa zachowawczego, lubo programmata i listy wyborcze, ostatecznie zostaną ogłoszone dopiero po świętach.

Prusy uczyniły niektóre ustępstwa dla państw wchodzących w Związek celny, a mianowicie dla Bawarji, Wirtembergu, Hannoweru i Wielkiego księstwa hesskiego, w celu usunienia ostatnich przeszkód w przyjęciu traktatu francuzko-niemieckiego.

Skutki wstrzymania dowozu bawełny z Ameryki dały się już uczuć i w Niemczech, zapewne mniéj dotkliwie jak w Anglji, ponieważ w Niemczech ten rękodzielny przemysł nie jest skupiony tak w jedném miejscu, jak naprzykład w obwodach Lankashirskich. Nawet w świeżo ogłoszonéj statystyce przemysłu bawełnicznego w krajach Związku celnego, wykazane jest bardzo nieznaczne zmniejszenie ilości wyrobów.

Długo roztrząsany przedmiot wolnéj żeglugi po Elbie, został nakoniec rozwiązany; zawarta w Hamburgu konwencja między krajami przybrzeżnemi, ma zacząć obowiązywać od dnia 1 lipca.

Zagajone rokowania między Hollandją i Belgją, w rzeczy wykupu pobieranych opłat na Skaldzie, doszły już do skutku. Godzi się spodziewać, że umowy z innemi państwami pójdą również pomyślnie. Belgja żąda za ustąpienie prawa do pobierania tych opłat 36 miljonów franków. Sama Belgja strąca za swój kraj 12 miljonów; Anglja oświadczyła gotowość zapłacenia 8,700,000 fr.; inne więc państwa powinnyby złożyć summę 15-tu miljonów.

„Dziennik urzędowy Kopenhagski“ ogłosił proklamacją królewską, o konstytucyjnem położeniu księstwa Holsztyńskiego. Na przyszłość to księstwo ma posiadać organizację wojskową zupełnie niezależną od siły zbrojnéj duńskiéj; co się ściąga do wydatków spólnych całéj monarchji, prócz wojska, Holsztyn przykładać się do nich powinien w ilości stale postanowionéj w budżecie uchwalonym przez przedstawicielstwo narodowe. Rozchody dodatkowe nad budżet stały, będą zależeć od potwierdzenia stanów księstwa. Władza prawodawcza we wszystkich przedmiotach wspólnych całéj monarchji, spoczywać będzie w sejmie duńskim, w tém wszakże co wyłącznie tyczy się księstwa holsztyńskiego, stanowienie praw należeć ma do króla i do zgromadzenia stanów tego księstwa. To ostatnie rozporządzenie wejdzie bezpośrednio w życie. Uchwały skarbowe obowiązywać poczną od kwietnia 1864 roku, to jest od czasu, w którym upłynie zakres teraźniejszéj ustawy skarbowéj.

Co do stosunków politycznych Holsztynu i jego przedstawicielstwa w całości monarchji duńskiéj, mają być one ustalonemi zgodnie z uchwałą stanów tego księstwa będzie też dany wzgląd na wynurzone życzenia co do swobód religijnych i obywatelskich, oraz co do rozszerzenia prawa wyborczego.

Oczywiście, że proklamacja królewska zaprowadza najzupełniejszą udzielność polityczną i administracyjną księstwa holsztyńskiego.

Dziennik londyński „Morning Post“ bezwarunkowo pochwala powyższe załatwienie sprawy duńsko-niemieckiéj i dodaje, że byłoby sprzecznem z polityką mocarstw pozwolić na wtrącanie się sejmu związku niemieckiego w sprawy szlezwigskie.

Francja wyjednała u rządu chińskiego oddanie sobie portu, który dla żeglugi parowéj będzie bardzo dogodnym składem węgla kopalnego; nadto poselstwo cesarza Francuzów w Pekinie otrzymało pozwolenie na odbudowanie kaplic i domow chrześcijańskich spalonych w ciągu przeszłorocznych zaburzeń.

Dzienniki new-yorskie zawierają wiadomości z Meksyku bardzo ważne, ale potrzebujące, jak wszystkie inne nadsyłane tą drogą o działaniach jenerała Forey wiarogodniejszego potwierdzenia. Według tych wiadomości, główne siły wojska francuzkiego ominęły Pueblę i zbliżyły się o 11 mil do stolicy. Jenerał Bazaine miał zająć mocne stanowisko w Huamoutla, między Pueblą i Mexico; oddział zaś 10 tysięczny miał pozostać pod Pueblą. Nadają téj wiadomości niejakie prawdopodobieństwo szczegóły przywiezione, jak mówią, do Paryża przez pana von Wagner byłego ministra pruskiego w Mexico, który przed powrotém do Europy, był w głównéj kwaterze jenerała Forey i oglądał z nim stanowiska francuzkie. Według uczynionych przez tego dyplomatę doniesień cesarzowi, jenerał Forey nie spodziewał się, oprócz w Puebla, znaleźć nigdzie oporu. Postanowił więc ominąć tę twierdzę, zatrudnić ją przez zostawienie pod jéj murami dostatecznéj ilości wojska dla utrzymania załogi w spokojności a sam osobiście pójść na stolicę. Pierwsza więc część tego planu miała wejść w wykonanie od dnia 2 marca, dnia wiadomości ogłoszonych przez dzienniki amerykańskie.

Dziennik F r a n c e, który chce wszystko lepiéj lub przynajmniej inaczéj wiedzieć od innych, twierdzi, że jenerał Forey poszedł naprzód, nie dla tego, aby zaniechał zdobycia Puebli; ale dla przecięcia odwrotu jenerałowi Ortega. Puebla nie tylko ma być wziętą, ale już wszystkie przygotowania do tego są poczynione i nawet wódz naczelny naznaczył dzień 16 marca na rozpoczęcie ognia.

Z powodu świąt ruch wiadomości politycznych wstrzymał się nieco we wszystkich krajach, spodziewamy się że w krótce ta przerwa chwilowéj ciszy ustanie.

Czytamy w G a z e c i e K r z y ż o w é j, że podług W s c h o d n i o-n i e m i e c k i é j p o c z t y, uczniowie uniwersytetu krakowskiego, którzy zaniechawszy nauk przyłączyli się do powstańców w Polsce, a teraz znajdują się pod dozorem w Ołomuńcu, w Brünn i Igławie, otrzymali za potężną przyczyną, pozwolenie słuchania nauk w drugiem półroczu w Wiedniu lub Gratz, pod warunkiem, że przyjmą przepisy nakazywane przez okoliczności.

— Lord Palmerston przyjęty z zapałem w Edymburgu d. 1 kwietnia miał mowę na wieczornéj uczcie, w któréj między innemi powiedział: „Bogdajby rozstrzygnienie doli szlachetnego ludu polskiego zależało od rządu angielskiego. Jeżeli życzliwość, jeżeli wdanie się dyplomatyczne mogą mieć jaki skutek, zaiste ani na téj życzliwości, ani na tém wdaniu się dyplomatycznem i przyjacielskiem nie zbędzie, jak dotąd nie zbywało (Oklaski). Sądzę jednak, że najgorętsi zwolennicy tego szlachetnego narodu polskiego nie oczekują i żądać nie będą, aby w obecnych okolicznościach Anglja chwyciła się zbrojnéj interwencji. (Słuchajcie! słuchajcie!) Spodziewać się wszakże możemy, że połączone mniemanie wszystkich państw europejskich będzie miało wpływ na umysł ludzi, którzy rozstrzygają dolę Polski, i że dla tego nieszczęśliwego kraju wynurzą się korzyści z klęsk, które go w téj chwili trapią (Oklaski). (Jour. de St. Petersb. 27 marca (8 kwietnia.)

—Mówią w Paryżu, że hr. Walewski i książe Napoleon silnie nalegają na cesarza o pośpiech w działaniu na rzecz Polski, ale Ludwik-Napoleon nie wychodzi z głębokiego milczenia co do swych zamiarów i nie zwraca uwagi na burzliwą niecierpliwość swojego stryjecznego brata, który, jak to skądinąd wiadomo, nigdy nie posiadał wpływu na umysł cesarza. Dzienniki niemieckie dawno już natrącały o nadzwyczaj ostrym liście hrabiego Zygmunta Wielopolskiego do książęcia Napoleona, z powodu dotkliwych zarzutów krzywdzących imię ojca jego margrabiego w mowie wyrzeczonéj przez książęcia w senacie francuzkim. Dziś depesza telegraficzna doniosła, że ten list na żądanie hrabiego ogłoszony został w G a z e c i e a u g s b u r g s k i é j. Książe Napoleon popłynie, jak mówią wypocząć w Egipcie.

Do Paryża przybył były naczelnik zuawów powstańczych w Polsce Rochebrun i zamierza wydać na jaw opis swoich działań.

Zapewniają, że rząd francuzki pozwoli na niektórych teatrach przedstawiać widowiska, na korzyść ranionych Polaków.

Dzienniki londyńskie T i m e s i D a i l y-N e w s przyjęły z oburzeniem objaśnienia pruskiego gabinetu (udzielone w depeszy berlińskiéj naszego dziennika) tyczące się powstańców polskich, którzy się do Prus schronili.

Książe Konstanty Czartoryski (syn Konstantego urodzony 9 kwietnia 1822 r.) wracając ze Sztokholmu odwiedzi Kopenhagę.

W izbie poselskiéj portugalskiéj, była mowa o sprawach polskich, podobnie jak w senacie francuzkim; książe Loulé, prezes rady ministrów, miał w nich udział.

P. Anatol de la Forge, autor H i s t o r j i r z e c z y p o s p o l i t é j w e n e c k i é j p o d M a n i n e m, który w licznych broszurach, równie mocno jak wytrwale broni sprawy narodowości włoskiéj, ogłosił broszurę pod nazwą O d p o w i e d ź k s i ę d z u b i s k u p o w i D u p a n l o u p, z powodu wypadków w Polsce. Rzeczone dziełko, (które sprzedawało się na korzyść powstańców) albo raczéj to co z niego pozostało—bo wszystkie niemal egzemplarze rozprzedano— policja zabrała u księgarza Castel.

— Wbrew wszelkiemu oczekiwaniu o ile wnosić było można ze wszystkich ostatnich wiadomości, rząd austryjacki, podług uręczenia „Gazety augsburgskiéj“ zgadza się jakoby z Francją i Anglją na podanie

---

IZABELLA.

PRZEZ PANIĄ WOOD.

(Przekład z angielskiego.)

(Dalszy ciąg, ob. N. 34).

Izabella skłoniła się i wyszła. Przyszedłszy do swego pokoju, oddała się rozmyślaniu zupełnie po dziecinnemu. Nie myślała, że położenie adwokata w świecie niższém jest daleko od jéj położenia; że będąc panią Carlisle nie będzie miała prawa należeć do wyższego kółka, i podwoje światowych salonów, dla których się urodziła i była wychowaną, na zawsze zamkną się przed nią; że skromne życie żony adwokata pozbawione jest tego komfortu i przyjemności w które opływają arystokratyczne towarzystwa Anglji. Nie, Izabella przeciwnie marzyła o East-Line; przed jéj wyobraźnią przedstawiał się piękny park, rozkoszny zamek, w którym przepędziła najpiękniejsze dni dzieciństwa swego. Potém myślała o tém, że ona mu sprzyja, że z nim lubi rozmawiać i że nawet mogłaby go pokochać, gdyby myśl jéj kim innym nie była zajęta. Natrętne uczucie przywiązania do kapitana Lewisona niepokoiło ją i wstrzymywało od ostatecznego zgodzenia się na oświadczenie adwokata.

— Moj Boże!— mówiła do siebie młoda dziewczyna,— dla czegożem spotkała Lewisona? Dla czegoż on mi się nie oświadczył?

Marzenie Izabelli przerwało wejście ledi Mount-Severn i babki Lewison, którą już Emma na swoją przeciągnęła stronę tak, że jak tylko staruszka weszła do Izabelli, zaraz zaczęła wychwalać Carlisla. Mówiła, że rzadko spotkać można tak sympatycznego jak on człowieka, że podług jéj zdania, on wart jest więcéj aniżeli dziesięciu światowych wartogłowów i fanfaronów i że trudno znaleźć korzystniejszą partję.

Izabella słuchała ze zdziwieniem staruszki i kiedy zbliżała się już chwila, w któréj Carlisle miał przyjść po odpowiedź, ona jeszcze nic nie postanowiła. Młody kapitan był przeszkodą w téj sprawie. Nakoniec postrzegła przez okno idącego adwokata i całkiem się zmieszała, nie wiedząc jaką mu dać odpowiedź. Chcąc spotkać narzeczonego, poszła do bawialnego pokoju i znalazła tam kapitana Lewisona. Na widok jego serce Izabelli mocno zabiło, jak gdyby ją coś ostrzegało, że kochając jego, nie można być żoną drugiego.

— Gdzie się pani kryjesz? Przyszedłem tutaj, ażeby się zaznajomić z panem Carlisle; mówią, że to śliczny człowiek. Winszuję pani...

Izabella utkwiła w kapitanie swe badawcze wejrzenie.

— Nie lękaj się pani,— mówił daléj Lewison:—jesteśmy w kółku rodzinném i ja nie odkryję tajemnicy pani. East-Line jest tak powabną rezydencją, że nie trzeba jéj lekceważyć i ja z całego serca, życzę pani szczęścia.

— Dziękuję panu—odpowiedziała ironicznie Izabella, wówczas gdy usta jej drżały.—Nie śpiesz się pan z powinszowaniem.

— Jeżeli jeszcze zawcześnie, to schowaj pani powinszowanie moje do stosownéj chwili. Co do mnie, nie myślę i nie śmiem myśleć o węzłach małżeńskich. Dawniéj, jak wielu innych, marzyłem o szczęściu domowém ale dotychczas nie mogę się odważyć na tak stanowczy krok w życiu. Człowiek biedny, z niepewną przyszłością, mimowoli jak motylek musi latać całe życie.

Mówiąc to wyszedł. Izabella go zrozumiała i pierwszy raz przemknęła jéj w głowie myśl, że człowiek ten jest bez serca i dwuznaczny. Tymczasem przeciwnemi drzwiami wszedł adwokat, którego żadnym sposobem nie można było pomówić o dwuznaczność. Zamknął starannie drzwi i zbliżył się do Izabelli, która nie mogąc przemówić słowa, stała zmieszana. Pan Carlisle spokojnie i z uszanowaniem czekał pierwszego wyrazu.

— Czy ledi raczyłaś już co postanowić względem mojego oświadczenia?— przemówił on nakoniec łagodnym i serdecznym głosem.

— Tak... ale... chciałam panu powiedzieć....

Izabella nie mogła dokończyć, tak trudno jéj było przezwyciężyć wzruszenie miotające jéj sercem.

— Uspokój się ledi— powiedział z cicha adwokat, prowadząc ją do kanapy.— Nikt nas nie nagli....

— Izabello, czy zgadzasz się mię uszczęśliwić?

— Chciałam... muszę panu powiedzieć, że przyjmując propozycję, nie... chociaż pana bardzo szanuję....

— Nie kochasz mnie ledi— spokojnie dokończył adwokat.— Dziwiłoby mnie bardzo, gdyby było inaczéj. Rozumie się, że ledi z czasem pozwolisz mnie postarać się o to, ażebyś mnie kochała? Nieprawdaż Izabello?

— O! tak, tak!— zawołała z zapałem— mam nadzieję, że tak będzie.

P. Carlisle przycisnął ją do serca, nachylił głowę swoją ku jéj twarzy i pocałował. Izabella pozwoliła, ponieważ rozumiała, że dała mu na to prawo.

Adwokat zabawił jeszcze w Castle-Merling dzień jeden i naradzał się o nastąpić mającém weselu, które miało się odbyć w ciągu tegoż miesiąca. Znalazło się wiele przyczyn, przyśpieszających ślub. A najprzód narzeczony i Izabella chcieli co najprędzéj zamieszkać w East-Line, ażeby się pozbyć ledi Mount-Severn, a ta ostatnia z niecierpliwością czekała chwili, kiedy młoda piękność opuści jéj dom, i tak się tém cieszyła, że zgodziła się nawet zrobić kosztem swoim wyprawę. Pośpiech, z jakim się przygotowywali do ślubu wywołał wiele niestosownych docinków ze strony kapitana Lewison. Nareszcie, Carlisle wysłał do lorda Mount-Severn list, oznajmujący o zaręczynach i wybierał się jechać do East-Line. W chwili rozstania się Izabella najzupełniéj już była do niego przywiązaną.

— Chciałbym cię natychmiast stąd wywieźć droga moja Izabello— przemówił adwokat.—Nieprzyjemnie mi to bardzo, że cię tu zostawić muszę.

— I ja też chciałabym już wraz z tobą wyjechać— odpowiedziała Izabella.—Widziałeś tylko dobrą stronę ledi Mount-Severn....

XIII.

Za powrótem do East-Line pan Carlisle podobnym był do ucznia, który nabroiwszy czegoś, lęka się, żeby swawoli jego nie odkryto. Nigdy nic nie ukrywał przed siostrą swoją, ale tym razem zmuszony był zataić przed nią o zaręczynach, wiedząc, że panna Kornelja przyjmie tę wiadomość z nieukontentowaniem. Dla tego też Carlisle postanowił milczeć do czasu o mającém nastąpić ożenieniu.

East-linski majątek był prawie oddany w dzierżawę na trzy lata, z czego się Kornelja bardzo cieszyła; ale pan Carlisle napisał z Castle-Merling do possesora list, w którym doniósł mu, że się rozmyślił i nie chce wypuszczać majątku. Jednakże nie mówił o tém ani słowa siostrze.

We trzy tygodnie po oświadczeniu się Carlisla Izabelli, Barbara Gar przyszła odwiedzić Kornelję. Po herbacie siostra chciała spakować rzeczy Carlisla do kufra, ponieważ miał nazajutrz jechać do Castle-Merling; ale adwokat jéj nie pozwolił, mówiąc, że sam to zrobi. Wrodzony charakter Kornelji był opryskliwy, wpadła więc w zapał i zaczęła wywijać nożem. Skaleczywszy niespodzianie palec, poprosiła brata o angielski plasterek, Carlisle wyjął pugilares z kieszeni i położył go na stole. Postrzegłszy w nim list pisany ręką kobiecą, Kornelja wzięła go bez ceremonji.

— Od kogo ten list?— spytała brata.

— Wybacz Korneljo, list ten tycze się tylko mojéj osobistości i dla tego proszę mi go oddać— powiedział adwokat, wyciągając rękę.

Kornelja zdziwiona tym postępkiem brata, oddała mu list, mówiąc:

— Nie, Archibaldzie, od jakiegoś czasu zmieniłeś się bardzo. Nie ukrywaj, widzę na pieczątce herb rodziny Wane.

— Bardzo być może, ale nie mam prawa pokazywać go komukolwiek.

Archibald wymówił te słowa stanowczym głosem, co się bardzo jego siostrze nie podobało. Oboje zamilkli, lecz Barbara Gar przerwała ich milczenie.

— Panie Carlisle, czy pan znowu jedziesz do lorda Mount-Severn?— spytała.

— Być może— unikając odpowiedzi odrzekł adwokat.

— Słyszałam, że ledi Izabella wychodzi zamąż. Wszyscy tu mówią o prędko mającym nastąpić ślubie.

Kornelja przerwała tę rozmowę pustém jakiémś pytaniem. Barbara-Gar sądziła, ze lepiéj zrobi, gdy nie będzie wznawiać téj rozmowy i wróci do domu.

— Brat mój cię przeprowadzi— rzekła Kornelja.

— Nie mówiłem tego!— zawołał adwokat ze zwykłą sobie otwartością.—Mam dziś jeszcze wiele zajęcia. Pan Dill na mnie czeka. Zresztą nudno ci będzie Barbaro iść z moim służącym, a więc jeżeli chcesz, ażebym cię przeprowadził, chodźmy.

Tak więc Barbara poszła z adwokatem do domu. Zazdrość dręczyła młodą dziewczynę; nie mogła zapomnieć Izabelli i chciała bądź co bądź, zmusić Carlisla do odkrycia prawdy.

— Czy słyszałeś pan o zamążpójściu ledi Izabelli?— zapytała znowu u adwokata.

— Nie mogę pamiętać wszystkiego, co się o uszy moje obije.

— Nie może być, żebyś pan o tém nie wiedział!

— Jeżeli już tak uporczywie chcesz, żebym tę wiadomość potwierdził — rzekł uśmiechając się adwokat — to wiedz, że Izabella w saméj rzeczy wychodzi za mąż.

— Za kogo?— spytała Barbara, oddychając swobodnie.

— Teraz musi to zostać tajemnicą, ale za powrótem moim z Castle-Merling, dowiesz się o tém.

— Chciałabym bardzo wiedzieć, kto jest jéj narzeczony. Czy nie lord Wane?

— Masz dar odgadywania — mówił, uśmiechając się adwokat;— lord Wane jest stosowną partją dla Izabelli, ma lat sześć.

Barbara Gar zawstydziła się.

— I śliczny z niego chłopak!— dodał adwokat.— Jeżeli się kiedykolwiek ożenię, to chciałbym bardzo mieć takiego syna.

— Jaka otwartość! Ależ upewniasz pan wszystkich, że zostaniesz kawalerem. Wybacz pan ciekawości mojéj, ale chciałabym wiedzieć, czyś już pan sobie wybrał narzeczoną?

— Być może.

Młoda dziewczyna udając, że chce zapiąć szal, usunęła swą rękę z rąk Carlisla. Serce jéj biło gwałtownie, jakiś niepojęty miły dreszcz przebiegł po całém jéj ciele. Sądziła, że Carlisle mówi o niéj i lękała się zdradzić siebie. Biedne dziewczę, jakże okropnie się myliło!

Pan Carlisle podał jéj znowu rękę i przyśpieszył kroku. Dochodząc do domu, Barbara powiedziała:

— Wejdź pan pożegnać się z mamą.

— Doprawdy niemam czasu — odpowiedział adwokat.— Proszę pokłonić się pani Gar ode mnie.— Mówiąc to Carlisle ukłonił się i zatrzasnął furtkę, ale Barbara przechyliła się przez sztachety, jak gdyby się z nim rozstać nie chciała, i spytała:

— Pan na cały tydzień wyjeżdżasz?

— Być może.

— Wiesz co Archibaldzie — przemówiła wzruszonym głosem.— Dawno chciałam cię o jedną rzecz prosić. Przyrzecz mi, że nie weźmiesz mię za warjatkę.

— Cóż to za prośba?

— Pamiętasz, jakeś rok temu, darował mnie łańcużek z medaljonem?

— Pamiętam.

— Włożyłam do tego medaljonu włosy Ryszarda, Anny i matki mojéj; ale, zostaje tam jeszcze jedno próżne miejsce.

— Więc cóż?— spytał Carlisle, nie rozumiejąc o co rzecz idzie.

— Chciałabym dołączyć do włosów osób blizkich sercu memu, i wiązkę twoich włosów, jako najlepszego mego przyjaciela.

— Chcesz włosów moich!— zawołał adwokat — Ale na cóż ci włosy moje, Barbaro?

Biedna dziewczyna zbladła i tak z cicha szepnęła, że ledwo słyszeć można było:

— Przyjemnieby mi było, mieć cokolwiek na pamiątkę od moich przyjaciół... których szanuję... To tylko dla tego Archibaldzie...

Adwokat nie dostrzegł ani wzruszenia młodéj dziewczyny, ani delikatnego uczucia, które wywołało tę prośbę i dla tego śmiejąc się odpowiedział:

— Szkoda, żeś mnie wczoraj o tém nie powiedziała; właśnie strzygłem się i przysłałbym ci kosmyki moich włosów... Dosyć tego, dziecię moje, nie dziwacz się... Żegnam cię, nie mogę bawić dłużéj....

Carlisle oddalił się prędko, a Barbara, zakrywając twarz rękami, zawołała z rozpaczą:

— Cóżem uczyniła! Cóżem uczyniła! On nigdy nie był tak zimny i obojętnny jak w téj chwili. Alboż w sercu jego, niema dla mnie żadnego uczucia? Nie, kiedy mówił o żonie, w głosie jego pełnym żartobliwości przebijała się prawda. Łatwo mi zgadnąć jéj imię. On wówczas myślał o mnie tylko. O, dobry mój Archibaldzie! gdy zostanę żoną twoją, wówczas zobaczysz jak mocno cię kocham! (D. c. n.)

Rosji spółczesnéj noty w sprawie polskiéj, nawet ułożenie projektu téj noty miano poruczyć austryjackiemu ministrowi spraw zagranicznych, hrabiemu Rechberg. Dzienniki angielskie i francuzkie nie mówią o tém ani słowa; przeciwnie listy zasługujące na wiarę, pisane do wiedeńskiego czasopisma „Bœrsenhalle“ stanowczo twierdzą, że po tygodniowych rokowaniach między hrabią Rechberg, oraz angielskim i francuzkim posłami, minister austryjacki uchylił się od przełożeń państw zachodnich. Przedstawiciele Francji i Anglji zgodzili się na podanie jednobrzmiennéj noty, w któréj, jak zapewniają, niema wzmianki o traktatach 1815 roku; co się zaś tyczy rządu austryjackiego, oświadczył on gotowość moralnie tylko popierać angielsko-francuzkie przełożenia, co zaś do innego rodzaju działań, pozostanie w stanowisku wyczekującem.

W Edymburgu lord Palmerston wyraził się o Polsce w taki sam sposób jak w Glazgowie.

W Paryżu, w skutek spokojnego nastroju giełdy, podobnież i w kołach politycznych, ukoiło się wzruszenie polskie.

W Krakowie uwięzienia pojedyńcze nie ustają. Szczególniéj zwróciło uwagę uwięzienie belgijskiego jenerała (?) Kruszewskiego i szwajcarskiego półkownika Erlacha (?).

Zadanie polskie i stanowisko wielkich europejskich mocarstw.

Szczególna międzynarodowa doniosłość zadania nie zawiera się w rozmiarach, które mogłoby przyjąć polskie powstanie, bo jego stłumienie nie ulega wątpliwości; ale we wpływie jakie toż zadanie objawia na wzajemne stosunki wielkich mocarstw, na ich oddalenie lub zbliżenie między sobą, stosunki, które w dalszym rozwoju stężeją i wejdą w sposób stanowczy w narodowe prawo Europy.

Rozpatrując polskie wstrząśnienie i połączone z niem stosunki narodowe, dla utworzenia sobie czystego o nich pojęcia i dla objaśnienia dalszego ich postępu, zauważać należy dwie gromady zdarzeń. Pierwsza należy do dawnego czasu i ma dotykalne, silne, punkta podstawy; druga wynurzyła się bardzo świeżo, jeszcze niełatwo dająca się ująć, jeszcze znajduje się w stanie formacji i otoczona jest domysłami i wpół tylko stwierdzonemi wypadkami. Pierwszą gromadę zdarzeń składają następne pierwiastki:

Jeśliby w Prusiech istniała taka sama zgoda między rządem i przedstawicielstwem narodowem, jak jest ogromną przepaść, która obie władze dziś rozdziela; jeśliby stosunki Prus z Austrją były o tyle zadawalające o ile okazują się dziś sprzeczne, to i wówczas konwencja 8-go lutego, z europejskiego punktu widzenia byłaby błędem. Po co, bez naglącéj potrzeby, zawierać było umowę, która choć ubocznie naprowadza na myśl interwencji, to jest zasady, którą w obecnym czasie igrają w Prusiech, ale która w teorji i praktyce politycznéj zawsze należała do najdrażliwszych? W obecnem położeniu Europy, po przebudzeniu mniemania powszechnego, wywołanego przez polskie powstanie w większéj części Europy, po co było lekkomyślnie zrywać i rzucać jabłko niezgody, kiedy nic do tego nie skłaniało? Zdaje się, że wszyscy niemal zgodnie przyznają, iż to co w każdym razie byłoby nieoględnością, w obecnych stosunkach Prus, stało się prawie niepojętą omyłką. Prusy i Austrja poróżniły się jeszcze mocniéj niż dotąd.

Postępowanie Austrji jest prostą wynikłością zasad, na których stara się ona od kilku lat ostatnich oprzeć swoje wewnętrzne urządzenie i pogodzić swobodny rozwój różnych narodowości z potrzebami państwa. Ponieważ zaś akt kongressu wiedeńskiego dokładnie nie określa obrębu narodowych praw Polski, a mianowicie nie może na nim być oparte żądanie samoistnego polskiego wojska i ponieważ w ogólności niemożliwa jest wyprowadzić z tego aktu cóś podobnego, czego Austrja niedozwoliła Galicji, Austrja więc mogłaby spokojnie trzymać się w zadaniu polskiem jednakowego poglądu z Anglją. Wszakże na traktatach wiedeńskich da się oprzeć tylko prawo interwencji, ale nie obowiązek do niéj, jak to słusznie zauważał lord Palmerston na parlamencie angielskim. Że zaś Austrja, już od kilku lat najusilniéj unika wewnętrznych zaburzeń, nie wywołuje ich i stara się je odwracać, jest więc ona tylko co do zasady zgodną z państwami zachodniemi, ubocznie dopomaga ich dążeniom, ale niechce ani z Francją urzędowie naganiać Prus za ich konwencję, ani z Anglją przekładać Rossji stanowczych wymagań. Austrja nie daje się unosić ani dawnemi urazami, ani wspomnieniem urzędowych i jawnych narzekań na Prusy, kiedy w roku 1859-m doprowadzona przez Piemont do ostateczności, wystąpiła przeciw niemu, ani świeżemi wybrykami Bismarcka. Niemniéj atoli Austrja z powodu położenia swojego trzyma szalę w swych rękach i zmusza Anglję i Francję prowadzić dyplomatyczną wyprawę przez Wiedeń, oraz nic stanowczego nie przedsiębrać bez Austrji.

Anglja nie przystąpiła do zamiaru Francji, podania spółczesnéj noty od mocarstw zachodnich i Austrji przeciw konwencji pruskiéj; czy dla tego, że po wznieconéj przez tę konwencję burzy, nie upatrywała w takiéj nocie praktycznego znaczenia; czy dla tego, że niedowierzała ukrytym celom Francji. Anglja zwróciła troskliwość swoję ku istotnemu celowi dyplomatycznéj pieczołowitości ulepszenia politycznego bytu Polski i starała się zagrzać do tego i dalsze państwa, które podpisały traktat wiedeński. Zdaje się być rzeczą pewną, że lord Palmerston, teraźniejszy działacz w gabinecie angielskim, wewnętrznie jest o tém przekonany, iż razem z gabinetem należy mu warzyć wodę i że na całe wdanie się na korzyść Polski, patrzy, jak na obrót dokonywany dla pogłaskania ludowych zachceń, dla własnéj dogodności i zadowolenia. John Bull poruszył się, potrzebuje czegoś, i Palmerston wtóruje mu na całe gardło, ale nie rzuca się na rzeczy niebespieczne. Udaje on, że jest najpokorniejszym sługą zdania narodowego; dym rozpierzchnie się a rzeczy w istocie swojéj w niczem się nie zmienią; ale John Bull zadowolony znowu rzeczywiście służyć będzie lordowi Palmerstonowi, który usłużył mu tylko pozornie, poprzestanie na tém, co lord we własnym kraju spełni lub nie spełni, zacznie razem z nim domagać się parlamentarnéj reformy, albo spokojnie odłoży ją na stronę. Nieraz tak już bywało.

Działania Francji zześrodkowały się w próbie wywołania przeciw pruskiéj konwencji, obmyślane jednobrzmienne noty rzeczywiście wytężone przeciw Prusom. Niepotrzeba długo szukać w tym zamiarze stratagematu brzemiennego wsteczną myślą. Można objaśnić go prosto i bez wytężeń rzeczywistem położeniem teraźniejszéj Francji i jéj dynastji, dla któréj był by to najwłaściwszy środek pojednania się z obudzoném we Francji mniemaniem powszechném. Łatwo pojąć, że Francja napoleońska, któréj sam byt jest głośnem odrzuceniem traktatów 1815 roku, nie może chętnie bez przymusu, jak Austrja lub Anglja odwoływać się do tych traktatów wyłącznie tylko w sprawie polskiéj. Konwencja w takiéj treści, jaką jéj z początku przypisywano wycisnęła na niéj znamię, które z jednéj strony przerzuciło ją w krainę narodowego prawa, a z drugiéj wzniecilo obawę wschodniego przymierza lub przynajmniéj długotrwałego przymierza między Rossją i Prusami, do którego by Francja przystąpić nie mogła, z powodu przychylności narodu francuzkiego dla Polski; przymierza nakoniec, które łatwo obrócić by się mogło na Francję. Jeżeli Francja bliżéj i wyłączniéj przypatrzyła się zadaniu z téj strony, nie należy stąd wnosić, żeby knuła nowe sztuczne zaburzenia, wojnę i zabory krajów.

Osobistość i dawniejsza działalność pana Drouyn de Lhuys przemawiają rzeczywiście za tego rodzaju sądem o położeniu rzeczy; możnaby nawet było oprzeć się na nim, gdyby Francja już stanęła w systemacie europejskim jako monarchja prawna, utwierdzona długiem przyzwyczajeniem, niepodżegana do żadnych nieprawidłowych działań. Ale Francja znajduje się, iż tak powiemy, na przerwie drogi między samolubną i podejrzliwą rewolucią, a tą prawnością, którą mnogie kiedyś nieprawne monarchje dostąpiły jedynie długością czasu i powagą dziejów, a któréj i ród Napoleona dostąpi, jeśli władza jego przetrwa w długą przyszłość. Dziś ten ród nosi na sobie cechy swojego pochodzenia, innym zapewne sposobem niż monarchja lipcowa, która wprowadziła na tron młódszą dzielnicę starego królewskiego domu, która bezwłócznie pośpieszyła pojść koleją innych monarchij. Drugie cesarstwo, będące tak jak pierwsze dalszym ciągiem rewolucyjnych idei i ich poskromiciela, przymuszone, to stosować się do swojego początku, to lękać się zbyt ścisłego z niem zbliżenia,—pasuje się z tym początkiem w jedném i idzie z nim ręka w rękę w drugiem, pożycza od niego najostrzejsze a razem najułudniejsze oręże przeciw rewolucji, z jéj własnéj zbrojowni. Dopóki Francja nie wyhoduje u siebie społeczno-politycznych zasad swobody, drugie cesarstwo nieprzestanie tłumić wymagań rewolucyjnych, ale rewolucyjnemi środkami i rewolucyjnemi ideami, z któremi walczy, musi nakoniec mimowolnie nękać swobodę.

To wewnętrzne położenie Francji, które Napoleon uosabia, jest rzeczywistem źródłem nieokreślności i nieprzewidzialności położenia narodów w Europie w minionym lat dziesiątku, i daleko prawdziwszym niż duch i osobiste przymioty cesarza Francuzów, wywierające bez wątpienia ogromny wpływ na kierunek spraw ogólnych; ale ten duch i te przymioty przyzwyczajono się stawić nierównie wybitniéj niż słuszna, na pierwszem miejscu. Ten stan Francji również wywołał ową dwulicowość, którą przedstawia tak często przy Napoleonie III Thouvenel i Drouyn de Lhuys; krymska wojna przeciw Rossji dla utrzymania istniejących między-narodowym stosunków; włoska wojna przeciw Austrji dla wskrzeszenia nowego narodowego prawa; obrona i ścieśnienie papiestwa; ograniczanie i utrzymywanie świeckiéj władzy dworu rzymskiego. Ktokolwiek przypomni sobie te wszystkie przejawy; ktokolwiek wie, jak władca i mistrz umie pod działaniem swoich ministrów spraw zagranicznych, ukrywać myśli, których minister nie podziela i w danéj godzinie wybierać narzędzia podatne do ich spełnienia, ten i na dzisiejszą politykę Francji w sprawie polskiéj, patrzyć musi z niedowierzaniem. Wielkie europejskie starcie się przystrojone świetnemi pomysłami ludzkości, w które Francja weszłaby ze sprzymierzeńcami niezachwianéj wiary, naelektryzowała by Francję tak, że uciążliwe i nieszczęsne przedsięwzięcie meksykańskie samo z siebie by znikło. Rzecz prosta, że przed walką nikt by nie wspomniał ani słowa o granicy nadreńskiéj, dla tego, że to wspomnienie uczyniło by niemożliwem wszelkie praktyczne zbliżenie z Austrją, która z utratą kraju nadreńskiego, straciła by i stanowisko swoje w Niemczech. Wszakże ułatwiło by się i to, byleby, tak jak Nizza i Sabaudja wywinęły się w skutek wojny włoskiéj, politycy tłómaczący wszystko na lepsze obudzili się ze swojego uśpienia, dopiero wówczas kiedy wszystko już byłoby skończone. Kto niechce posunąć przypuszczeń swoich tak daleko, niech przynajmniéj przypuści, że w zerwanie między Prusami i Austrją zostanie wbity nowy klin, który uczyni niemożliwem ich zbliżenie. Francja mogła by czekać dalszego biegu spraw, dopomagać, aby to zerwanie stawało się ciągle silniejszem i pracować na nowe przymierze z Austrją, nie wyłączając przytem i działań z Rossją. Stosunki względem niej byłyby z początku neutralne po ukończeniu zaś polskiego powstania i wówczas kiedy silne rossyjskie wojsko działałoby w Polsce, te stosunki mogłyby zamienić się albo w nieprzyjazne albo w przyjazne, stosownie do tego, w jakich Francja znajdowałaby się z Austrją.

Zwróćmy teraz uwagę na najnowsze zdarzenia w stosunkach międzynarodowych z powodu sprawy polskiéj. Na czele widzimy mowę pana Billault w senacie francuzkim, przeznaczoną na świadectwo zupełnie zachowawczéj polityki, troskliwéj o utrzymanie zgody ze wszystkiemi państwami; jakoż ta mowa nie widzi w polskiem powstaniu powodu do jéj zachwiania. Naprzeciw téj mowy stoją krążące w Wiedniu pogłoski, o więcéj lub mniéj dziwnych zobowiązaniach i zamiarach, o których cesarz Napoleon miał umawiać się z książęciem Metternichem, a według których pragnąłby we wszystkiem pogodzić się z Austrją. Ponieważ te pogłoski są niczém nieudowodnione i w części noszą na sobie widoczną pieczęć wymysłu, można o nich zamilczeć; mowa zaś pana Billault sądzimy, że jest wszystkim znajomą.

Umysły jednocześnie zatrwożone są fałszywemi ważnemi wiadomościami: Francja skupia swe wojska na zachodniéj granicy Niemiec, gotowych do wewnętrznego rozerwania. Wytężenie między Austrją i Rossją objawia się przez nagły wyjazd posła austryjackiego z Petersburga; książę Metternich stanowczo jest upoważniony do wejścia we wszelkie przymierze z mocarstwami zachodniemi. Rzeczywiście, widocznie aż nadto byłoby powodów do uwierzenia, iż ogień i miecz prędko srożyć się rozpoczną. Ale te wszystkie postrachy okazują się czystem urojeniem; pierwsza z tych wiadomości, ile sądzić można ze wszystkich sprawozdań, jest bezzasadną; druga zupełnie została już zbitą: wyjazd posła na własne jego żądanie, dawno już był rozstrzygnięty, a list o jego odwołaniu doręczony został już przed dwóma miesiącami. Zostaje jeszcze trzeci szczegół. Niepodobna uwierzyć, żeby Austrja dała pełnomocnictwo przystąpić do przymierza z mocarstwami zachodniemi, przymierza mającego się jeszcze utworzyć, a więc niewiadomego, lub tylko przedsiębranego w ogólnych zarysach. Takiego rodzaju pełnomocnictwo z okienkiem (carte blanche), mogłoby chyba być dane przez nowogrecką rewolucyjną anarchję, ale nigdy przez żadne wielkie państwo, będące przy zdrowych zmysłach. Zgoła wyżéj określone stanowisko Austrji w zadaniu polskiem, jest tak obwarunkowane jéj własném położeniem, że dopoki niewiadomo nic dowodnego o treści tego pełnomocnictwa, dopóty wierzyć niepodobna, żeby Austrja miała zgodzić się na wyjście z tego położenia i na zawarcie przymierza z państwami zachodniemi. Tymczasem już stanowisko, jakie Austrja zajmuje, przedstawia mnogie poglądy zgodne z poglądami państw zachodnich. Pójście dalsze za niemi, utrwalenie ich a może i stanowcze zgodzenie się z niemi, nie wydaje się na pozór tak obcem obecnemu położeniu rzeczy; jakoż przemawiają zatém pełne otuchy odezwy z Wiednia. Ścisłe przymierze, w którém i Anglja miałaby mieć uczęstnictwo jak tego stanowczo domagają się w Wiedniu, nie jest przecięż rzeczą tak prostą jak się niektórym zdaje, wnosząc z objawionych szczególnych stosunków między Francją i Anglją.

To wszystko uspakaja zatrważające pogłoski w sprawie polskiéj i zobojętnia depesze telegraficzne francuzkiego dziennika „Europe“ zapowiadające blizki ogólny pożar. Ale z drugiéj strony byłoby mylnym optymizmem sądzić, że już wszystko skończone. Jeżeli znaki nie mylą, to i w takim razie, po uchyleniu wszystkich przesad i wymysłów zostaje jeszcze zawięź tych pogłosek, zapewne niezupełnie jasna, ale którą należy śledzić czujnem okiem. Oprócz polskiego są jeszcze inne, nierozwiązane a do rozwiązania trudne zadania. Zaledwie wątpić należy, że Napoleon rozkazał uczynić wstępne kroki dla najściślejszego porozumienia się, a nawet połączenia z Austrją, a chociaż od tych kroków do rzeczywistego połączenia się jeszcze daleko, chociaż myśl o zmianie nadreńskiéj granicy była tak słabo jeszcze zadrgnięta, jak w ogólności Austrja zbyt słabo jest dla niéj dostępną, być jednak może, że Austrja nie odrzuciłaby najściślejszego połączenia się i porozumienia z Francją i miałaby powód do nadania im dalszego ruchu.

Cesarz Napoleon w liście umieszczonym w „Monitorze“ uznał mowę pana Billault mianą w senacie, jakby za własną; jest to pewnego rodzaju manifest zachowawczy dla Europy, a prócz tego stanowczo odepchnął podżegające deklamacje swego stryjecznego brata. Należałoby szczerze być mu za to wdzięcznym, gdyby rzeczywiście francuzka zagraniczna polityka silnie i trwale trzymała się tego kierunku, jaki przyjęła od wzięcia jéj steru przez pana Drouyn de Lhuys. Tylko w taki sposób wymówione jawnie słowa nabędą wagi, wzniecą ufność ku Francji i dadzą początek trwałym i prawidłowym europejskim międzynarodowym stosunkom, lubo po wszystkiem co zaszło nie mogą one wynurzyć się natychmiast, ale tylko stopniowo. Jest rzeczą pożądaną, aby Napoleon przekonał się o tém, że przyszłość, któréj pragnie dla siebie, dla swojéj dynastji i dla Francji, w żaden inny sposób nie da osięgnąć się tak łatwo, jak przez przywrócenie mocy i prawidłowości stosunków między europejskiemi państwami. Dziwny polityczny przepis: divide et impera (kłóć i panuj), dobry jest na chwilę, ale w obec niniejszego stanu rzeczy, prędko wykazuje się odwrótna strona medalu.

(Wiad. Birż. 29 marca).

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Włochy.

Turyn 30 marca. Hr. Arese wrócił tu ze swéj wycieczki do Paryża, dzienniki nieurzędowe usiłują wytłómaczyć cel jego podróży i skutki posłannictwa, jakie ten znakomity patryota miał poruczone sobie do Napoleona III-go. Przypuściwszy nawet, że to posłannictwo miało rzeczywiście miejsce i że powodem podróży było cóś więcéj nad chęć widzenia dawnego przyjaciela, rzecz prosta, że niełatwo będzie dziennikarzom zaspokoić swoją ciekawość, bo z wielu znakomitemi i gruntownemi przymiotami, hrabia Arese łączy największą dyskrecję.

Wyższe towarzystwo neapolitańskie, junta miejska, tudzież znaczna liczba obywateli zaniosły do księżny Genui adres z prośbą, aby jéj królewska wysokość stale zamieszkała w Neapolu. Księżna, przed daniem odpowiedzi, odniosła się wprzódy do króla.

— Król Wiktor-Emmanuel ma zamiar w 1-éj połowie kwietnia udać się na kilka tygodni do Toskanji.

Dziennik Narodowości pisze, że półkownik Fumel, dzielny prześladówca zbójców, złożył swój obowiązek, z powodu że natrafił na niejaką oppozycję. W Kalabrji prośba już okryta kilku tysiącami podpisów przygotowuje się, a w niéj mieszkańcy oświadczają, że kraj ich pozbawiony pana Fumel, stanie się znowu pastwą zbójców.

PAŃSTWO KOŚCIELNE.

Dziennik paryski le Temps następnie opisuje, podług listu wysłanego z Rzymu d. 21 marca, konsystorze odbyte d. 16 i 19 tegoż miesiąca:

Z 7-miu nowomianowanych kardynałów, 4-éj znajdują się w Rzymie: Petini, urodzony w samém mieście, został mianowany kardynałem-djakonem; dominikan boloński Guidi, benedyktyn francuzki Pitra i prałat Bizarri z okolic Palestriny, kardynałami-kapłanami. Trzéj inni, jako to patryarcha wenecki, arcy biskup sewilski i prałat di Lucca Sycylijczyk, nuncjusz w Wiedniu, są nieobecni.

Ojciec ś. zwykle wylicza osobiste przymioty i zasługi każdego z mianowanych przez siebie kardynałów, Ale na ten raz odstąpił od tego zwyczaju; pochwalił wszystkich ryczałtem: „Postanowiliśmy, rzekł, pomnożyć nowymi kardynałami wasze dostojne zgromadzenie wzywając do niego najznakomitsze osoby, które, znane przez szczególną wierność dla nas i téj stolicy apostolskiéj, uświetnione zdolnościami, cnotą, pobożnością i nauką, chlubnie spełniały powierzane sobie urzędy, w ich przeto spółdziałaniu, jak i waszém, spodziewamy się znaleźć wsparcie w zarządzie kościoła w tych czasach.

„Jakie jest wasze zdanie?“ dodaje papież po odczytaniu nazwisk osób wybranych.

Kardynałowie milcząc, skinieniem głowy przyzwalają.

Papież znowu mówi: „Mocą Boga najwyższego, śś. Apostołów Piotra i Pawła oraz naszą, mianujemy kardynałami ś. kościoła (następują nazwiska). W imię Ojca, Syna i Ducha Świętego.

Zgromadzenie kardynałów odpowiada: Amen.

Przypatrzmy się teraz następstwom tego wyboru. Przez dwa wieczory, wybrani musieli przyjmować towarzystwo rzymskie, ambassadorów, książąt, księżne i wysokiéj rodowitości podróżnych. Kardynał Petini we własnym pałacu, trzéj inni umówili się z sobą i przyjmowali razem. Na tych wieczorach zapomnieć należy, że się ma do czynienia z duchownym. Występuje tu książe pokrewny, jak mówią, monarchów. Dla tego też te wieczory mają pozór zupełnie świecki. Każdy kardynał wybiera sobie jednę z wielkich pań na gospodynię salonu; ksiądz Petini uprosił do podjęcia się przyjmowania gości księżnę Gaetani, a trzéj inni księżnę di Palanno.

Zwyczajnie po mianowaniu, kardynałowie otrzymują czerwone birety; odnoszą im je przyboczni strażnicy, młodzieńcy więcéj lub mniéj biedni, noszący mundur niebieski lub biały bardzo wykwintny; kardynałowie, do których są wysyłani, muszą wywdzięczyć się upominkami, które bardzo są pożądane dla tych biédaków. Pierwsze chwile wyniesienia, są dla kardynałów bardzo ciężkie; nieprzeliczone roje najrozmaitszych ludzi wyciągają do nich rękę z różnych powodów. Zwykle więc nowi kardynałowie, kiedy skądinąd nie są bogatymi, zadłużają się niemal na całe życie. Połowa ich prawie mieszkających w Rzymie winna jest od 20 do 30 tysięcy franków zaciągniętych jeszcze w czasie swego wyboru.

Francja.

We Francji ruch wyborczy głównie zajmuje umysły. Zgromadzenie odbyte u książęcia Broglie przed dwoma tygodniami uchwaliło zasadę należenia do wyborów, lecz ubieganie się o urząd poselski zostawiono przekonaniom każdego z członków; dla tego też zgromadzenie, któremu książe de Broglie przewodniczy, nie zamieni się w komitet wyborczy i żadnych kandydatów popierać nie będzie. Każdy jednak winien wszelkiemi środkami starać się o to, aby wybory były szczere i wolne.

Na trzeciem zebraniu, odbytem w sobotę d. 21 marca, roztrząsano najlepsze środki dójścia do tego celu; jednomyślnie zatem uchwalono, że panowie Berrier, Odilon Barrot i Dufaure, udzielać będą kandydatom niezależnym wiadomości, rady i spółdziałania w granicach prawa, a to przy pomocy 3-ch lub 4-ch innych prawoznawców, jakich sobie przybiorą: Między obecnymi na tych kolejnych zebraniach, w liczbie 32-ch, wymieniają: pp. Berryer, Thiers, Dufaure, Odilon-Barrot, Changarnier, Jules Simon, de Larcy, Jules de Lasteyrie, Bechard, de Montalembert, Benoist-d'Azy, Paul Andral, Casimir Perrier, Piscatory, Bize, Freslon, de Remusat, d'Haussonville, Prevost-Paradol, Rivet, Cochin, Lanjuinais i t. d.

Na zebraniu u pana Carnot nic jeszcze nie postanowiono względem kandydatury pana Havin. Trudno przewidzieć, czy przyjdzie do zgody między rozmaitemi odłamami mniemania gminowładnego, kogo stronnictwo popierać będzie na posła z Paryża, wszakże zdanie wyrzeczone przez pana Emila de Girardin, koniecznie górę wziąść musi, że pierwszym obowiąkiem komitetów jest zapewnienie nowego wyboru posłów gminowładnych, którzy w izbie prawodawczéj podnieśli chorągiew oppozycji konstytucyjnéj.

Komitet pana Carnot miał ostatecznie uchwalić, że będzie popierał wybor panów Carnot i Taxile-Delorde w departamencie ujścia Rodanu, tudzież panów Prevost-Paradol w Aix a Marie w Arles. Komitet monarchiczny konstytucyjny, działający w tém mieście, przyjął wybor tych osób, wyjąwszy pana Carnot, na miejscu którego pragnie mianować pana Forcade.

Stronnictwo katolickie w Marsylji nastaje na przyjęcie urzędu poselskiego przez pana Berryer, ale sławny mówca ostatecznie odmówił.

Dzienniki wymieniają długą listę nowych osób ubiegających się o poselstwo, co jest najlepszym dowodem, że życie parlamentarne we Francji nabiera coraz większéj siły.

Zaniesiono do senatu bardzo ciekawą prośbę, a mianowicie, aby dekret mianujący pana Dieu, byłego prefekta Sabaudzkiego prezesem rady prefektury Nadsekwańskiéj, senat ogłosił za niekonstytucyjny; prawo bowiem wyraźnie stanowi, że ta rada nieodzownie powinna być prezydowana przez prefekta.

P. de la Gueronniere miał d. 26 złożyć senatowi sprawozdanie o prośbie pana Darimon, który zaskarżał o niekonstytucyjność ministra spraw wewnętrznych, za przesyłanie poufnych przestrog dziennikom; ale kommisarze rządowi prosili kommisję, aby ich wprzódy wysłuchała; jakoż wyznaczono na to dzień piątkowy, 26 marca.

Austrja.

Wiedeń 29 marca. Wczoraj zrana złożono panu Franciszkowi Deak album pamiątkowe sejmu 1861-go r. Zebrało się z tego powodu w jego mieszkaniu około 50-ciu posłów, w liczbie których był też hrabia Apponyi. W odpowiedzi na mowę barona Eotvosa, p. Deak między innemi powiedział: Tylko prawo może służyć za silną podporę tak dla narodu jak dla króla. Obaj mówcy ściśle trzymali się obrębów ustaw 1848-go roku.

— Dziennik „Pątnik“ w następnych słowach podaje treść posiedzeń hrabstw siedmiogrodzkich: Na zgromadzeniu powiatowem w Maros, uchwalono złożyć cesarzowi adres, z prośbą, aby przez wzgląd na dobro narodu i tronu, położył koniec niebespiecznéj tymczasowości i przywrócił ustanowienia konstytucyjne.

W hrabstwie Dolne-Albense postanowiono złożyć naj. panu i kanclerzowi nadwornemu hrabi Nadazdy, adressy dziękczynne za nowe statuta organizacji komitatów w ogólności, z oznajmieniem, że komitat rzeczone statuta przyjmie.

W Wiedniu zawiązał się kommitet na zbudowanie pałacu, przeznaczonego na powszechną wystawę, mającą odbyć się 1865 roku. Nakład budowy ma być pokryty opłatą pobieraną od zwiedzających.

Piszą z Pesztu d. 30 marca do dziennika „Pątnik:“ Musicie już wiedzieć, że przeszłéj nocy czasopisma „Lloyd,“ „Naplo“ „Hon“ i „Orszag“ zostały zabrane przez policję, za powtórzeniem mów pp. Eotwos i Deak; dzienniki „Magyar-Sajto“ i „Węgierskie wiadomości“ miały czas te mowy wyrzucić. Niewiadomo jeszcze, czy wytoczone będą sprawy przeciw tym dziennikom; zdaje się, że to nastąpi, ale wówczas potrzeba będzie pociągnąć do odpowiedzialności i samych mówców.

Wiedeń 28 marca, Czytamy w dzienniku Korrespondencja Powszechna:

Wiadomo, że zamknienie rozmaitych sejmów ziemskich odbędzie się d. 29-go marca; lecz cesarz pozwolił na przedłużenie posiedzeń do 1 kwietnia, tam, gdzie ta zwłoka okaże się potrzebną dla załatwienia spraw niezbędnych. Według otrzymanych przez nas wiadomości, największa część obradujących jeszcze sejmów skorzysta z tego najwyższego pozwolenia

Co do sejmu czeskiego, dowiadujemy się, że cesarz przez wzgląd na wyłączne warunki, w jakich się ten sejm znajduje i na ważność prac jeszcze nieukończonych, raczył pozwolić wyjątkowo na przeciągnienie go do dnia 18 kwietnia, oraz na odroczenie z powodu świąt Wielkonocnych od d. 12 marca do 11 kwietnia.

Wiedeń 25 marca. Do jednego z dzienników wiedeńskich piszą z Paryża, że konsul jeneralny francuzki w Wenecji, ma być odwołany na żądanie gabinetu wiedeńskiego. Możemy stanowczo oświadczyć, że jeśli ten urzędnik rzeczywiście zmieniony będzie, stanie się to niezależne od rządu austryjackiego.

— **Wiedeń** 25 marca. Sejm niższéj Austrji wybrał wczoraj doktora Borgera na posła do rady cesarstwa, na miejsce zmarłego barona Pillersdorff. Wybor sławnego rzecznika sprawił tu żywe wrażenie, przypisują mu bowiem mniéj lub więcéj stanowczą skłonność do federalizmu. Dodają wprawdzie, że w układzie, który poprzedził wybor, p. Berger umiał pod tym względem uspokoić tych z liczby swoich zwolonników, którzy się jeszcze wahali złożyć im dostateczne rękojmie. Dziennik Wschodnio-niemiecka poczta,

ajnowsze wiadomości i Pras-
szczegółowie roztrząsają okoliczności, bę-
ce w związku z tym wyborem.

Wiedeń 27 marca. Gazeta urzę-
owa oznajmuje, że cesarz potwierdził no-
statut banku państwa i że jego gubernator
waler von Pipitz wykonał nową rotę przy-
gi w ręce ministra skarbu. Nowy komitet
ministracyjny, podobnież został potwierdzo-
przez naj. pana.

Dziennik Korrespondencja Po-
szechna oznajmuje, że posiedzenia zgro-
dzeń komitetów Szolnokskiego, wyższego i
szego Albeńskiego i Maroskiego, w Sied-
ogrodziu, zostały wnet nazajutrz zamknię-
Komitat Kolosski uchwalił adres zażale-
na to, że konstytucja w wielu zdarzeniach
st złamaną.

— Czytamy w dzienniku Korrespon-
encja powszechna, pod dniem 28
arca:

Podług listów z Konstantynopola z dnia 21
bieżącego miesiąca, można spodziewać się, że
kommisja europejska, któréj poruczono ozna-
czyć promień twierdzy belgradzkiéj, ukończy
e prace pod koniec niniejszego tygodnia.

Piszą z Aten: Wice-konsul ausstryjacki w
Kalamata, który był przedmiotem rozmaitych
nadużyć ze strony władz miejscowych, został
wezwany przez cesarsko-królewskie poselstwo
o Aten, dla dostarczenia wiadomości o dozna-
nych krzywdach. To jego sprawozdanie ma
posłużyć za osnowę wynagrodzenia, o jakie
rząd austryjacki zamierza dopomnieć się u
rządu greckiego.

— Komitet, któremu poruczono zbudowa-
nie portu w Triescie, zebrał się znowu w tém
mieście pod przewodnictwem wice-prezesa
głównego wydziału marynarki, pana von Bec-
. Jak w roku przeszłym p. Pascal, inżynjer
marynarki i cesarsko-francuzkiéj miał udział
w tych obradach, tak teraz sir John Hartley,
główny inżynier europejskiéj kommissji du-
najskiéj upoważniony został przez rząd angiel-
ski do towarzyszenia pracom komitetu i oświe-
cania go swemi radami.

— Piszą z Pesztu: Deputacja, składająca się
ze znacznej liczby posłów i magnatów sejmu
węgierskiego 1861 złoży dziś panu Deak, w je-
go mieszkaniu album sejmowe, o którem czę-
sto była wzmianka. Baron Eotvos, jeden
z najwierniejszych jego zwolenników wyrze-
knie z tego powodu mowę. W naszych kołach
politycznych z wielką ciekawością czekają na
to co p. Deak odpowie, bo powszechnie sądzą,
że objawi zdanie swoje o teraźniejszym stanie
rzeczy.

— Piszą z Czernowic d. 27 marca, że sejm
bukowiński zagłosował bez rozpraw jednomyśl-
nością adres do cesarza, proszący o przywró-
cenie samorządu cerkwi grecko-wschodniéj
w tym kraju, i oddanie zarządu dóbr ducho-
wnych władzom, którym to porucza prawo ka-
noniczne.

Prusy.

Berlin 31 marca. Ukaziciel rzą-
dowy ogłosił następny dekret: „Pragnąc
okazać damom orderu Ludwiki, które otrzyma-
ły tę ozdobę w nagrodę patryotycznego postę-
powania w latach 1813—1815, nowy dowód
ocenienia i wdzięczności za poniesione ofiary
i pragnąc tudzież zostawić im pamiątkę dnia
dzisiejszego obchodzonego na przestrzeni całéj
ojczyzny — udzielam im niniejszem medal woj-
skowy pamiątkowy, ustanowiony przezemnie
d. 17 marca 1863-go; dla noszenia na wstędze
orderu Ludwiki razem z krzyżem tegoż orde-
ru. W téj mierze wydane zostały stosowne
rozporządzenia do głównéj kommisji ordero-
wéj." (Podpisano) Wilhelm. Von Bi-
smarck. Berlin 17 marca 1863.

— Posiedzenie izby posel-
skiéj d. 31 marca. Prezes p. Gra-
bow uwiadamia, że aż do dziś dnia liczba ad-
resów pochwalnych wynosi 301 z 358,262
podpisów.

Minister skarbu przedstawia pro-
jekt do prawa budżetu przychodów i wydatków
państwa na rok 1862-gi. Projekt przyjmuje
za zasadę przychod 149 miljonów, rozchód
144,348,000 talarów, a w nich 134,726,000
wydatków zwyczajnych i 9,558,000 nadzwy-
czajnych.

Rząd przyrzeka budżet 1862 r. urządzić
w następny sposób. Skutek pokazał, że nie-
dobór jest tylko pozorny. Dachody przewyż-
szyły przewidywaną summę o 9,579,000 tala-
rów, wydatki podniosły się o 1,461,000 tala-
rów. Przewyżkę dochodów dostarczyły: po-
czta, monopol soli i drogi żelazne. Obawiać
się więc nie należy, aby wyniknęły jakie tru-
dności pieniężne.

Minister spraw zagranicznych
uwiadomił izbę o zawarciu 28 marca dwóch
traktatów z Belgją, a mianowicie tzaktatu że-
glugi i własności literackiéj.

Projekt do prawa uzupełnienia i popraw
w powszechnym kodeksie niemieckim handlo-
wym, przyjęty został bez rozbioru.

Berlin 2 kwietnia. „Gazeta Krzyżo-
wa" oznajmuje, że następne dzienniki zostały
zakazane w Prusiech: „Południowo-niemiecka
Gazeta," wychodząca we Frankfurcie; „Ty-
godnik jednoty narodowéj" w Koburgu; „Re-
forma," w Hamburgu i „Związek," w Bernie.

Królowa wyjedzie d. 7 kwietnia do Wejma-
ru na krótkie odwiedziny tamecznego dworu.

Portugalja.

Lizbona, 15 marca. Niedawno dwa py-
tania religijne zwróciły na siebie uwagę par-
lamentu portugalskiego. Rząd, dekretem 2
stycznia 1862-go r., ustanowił konkurs dla
przyszłych plebanów. Każdy z ubiegających
się o rząd parafji, musiał zdać egzamen przed
komitetem złożonym z ludzi świeckich. Wła-
dza biskupia została przez ten dekret ograni-
czoną tylko do wydawania świadectw młodym
księżom, o dostatecznéj nauce i uczciwych
obyczajach. Biskup Porto i wielu innych,
żwawo powstali w izbie wyższéj na dekret tak
przeciwny zasadom prawa kanonicznego; prze-
łożone przez nich uwagi skłoniły gabinet do
zmiany rzeczonego rozporządzenia.

Z drugiéj strony w izbie poselskiéj oppozy-
cja wystąpiła przeciw arcy-biskupowi w Goa, obwinianemu o niewczesną surowość, przeciw księżom broniącym praw patronatu rządowego. Rzecz ta bliżéj rozpatrzona okazuje się bardzo błahą. Od niepamiętnych czasów dwór rzymski walczył przeciw duchowi rozprzężenia i nieładu, jaki wcisnął się między duchowieństwo Indij portugalskich. Ale przestrogi jego były ciągle zapoznawane przez duchownych, którzy nakoniec doszli do pewnego rodzaju odszczepieństwa. Owoż, to duchowieństwo znalazło obrońcę w samym arcy-biskupie, tak dalece, że na żądanie stolicy św. rząd portugalski musiał go z Indij odwołać.

Od owego czasu ci księża odszczepieńcy w Goa opanowali zarząd kościoła; dwór rzymski widział się zmuszonym wykląć ich przez breve wydane w roku 1853-m zaczynające się od słów: Probe nostis. (Wiecie dobrze). Wszakże ten stan rzeczy był zbyt bolesny dla duszy ojca ś., aby niemiał dołożyć wszelkich starań do położenia mu końca.

Skutkiem tych usiłowań stanął konkordat w 1862-m roku, mocą którego nowy arcy-biskup został naznaczony do Goa, pod wyraźnym warunkiem, że naprzód uda się do Rzymu, dla przyjęcia instrukcji od papieża. Nic więc dziwnego, że ten nowy arcy-biskup, przybywszy do Indij, usunął od wszelkich obowiązków 4-ch księży wyklętych, ale tym czasem znaleźli oni opiekę u cywilnego wielkorządcy goańskiego. Wytoczyła się sprawa na sejm, chodziło o rozstrzygnienie, czy duchowny postanowiony na urzędzie w imieniu królewskiem może być przez biskupa z niego zrugowanym? Większość izby niechciała pod pozorem zbutwiałych przywilejów kościoła luzytańskiego otwierać drogi do odszczepieństwa złym kapłanom. Uchwałą więc swoją powagę kościoła utrzymała. Ale inne wniesienie, nierównie ważniejsze, zajmowało całą uwagę izby poselskiéj; a mianowicie: projekt do prawa przedstawiony przez gabinet, o zniesienie w Portugalji majoratów. Artykułem 2-m tego projektu przepisano: Jeżeli w czasie ogłoszenia niniejszego prawa następca dzisiejszego posiadacza majoratu jest żonatym, lub wdowcem i ma potomstwo, połowa dóbr majoratowych przeznaczy się dla niego po najdłuższem życiu dzisiejszego posiadacza. Jeżeli jest bezżennym, lub wdowcem bezdzietnym, odziedziczy tylko ⅓ część rzeczonego majoratu.

P. Casal Ribeira zwrócił uwagę, że największa część majoratów portugalskich jest obciążona zapisami na rzecz szpitalów i ubogich, radził więc, aby odpowiednią część dóbr natychmiast sprzedać, pieniądze jakie stąd wejdą wnieść do podskarbstwa, odsetki zaś od nich wypłacać zakładom dobroczynnym. Zdaje się atoli, że do tego nie przyjdzie.

Tym czasem rząd popiera sekularyzację dóbr kościelnych. Sprzedają się one po nizkiéj cenie, bo trwożliwość sumienia odstręcza wielu od ich kupna. Wiadomo, że ojciec św. dotąd nie zgodził się na sankcjonowanie tego prawa.

Infantka Izabella, ciotka króla dom Luiza, wyjechała z Lizbony d. 2 marca do Rzymu; podług ostatnich wiadomości zabawiła kilka dni w Madrycie, następnie przez Francję przybyła już do Rzymu.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

WIEDEŃ, czwartek 9 kwietnia. Cesarz, listem podpisanym wczoraj 8 kwietnia, uwalnia hrabiego Apponyi na własną prośbę od dostojności wielkiego sędziego (judex curiae) węgierskiego i mianuje na tę posadę hrabiego Andrassy.

PARYŻ, czwartek 9 kwietnia. Podług wiadomości telegraficznéj z Aleksandrji, przesłanéj dnia dzisiejszego, sułtan odpowiadając na życzenia wynurzone przez konsulów europejskich, rzekł:

„Przybyłem do Egiptu jedynie w celu okazania wice-królowi nowego dowodu mojéj szczególnéj przyjaźni i dla obejrzenia téj części tak ważnéj mojego cesarstwa. Wszystkie usiłowania moje zmierzają do rozwoju szczęścia poddanych moich na całéj przestrzeni cesarstwa i do utrwalenia stosunków, które nas jednoczą z Europą. Jestem przekonany, że i wice-król również idzie tą samą drogą."

LONDYN, czwartek 9 kwietnia. Wiadomości z New-Yorku dochodzą do d. 28 marca. Dzienniki oderwańców oznajmują, że związkowi zostali wyrugowani z twierdzy Pemberton i że siły oderwańców posuwają się w głąb stanu Kentucky i że bitwa jest oczekiwaną. Trzy łodzie kanonjerskie pod dowództwem admirała Poorter przepłynęły rzekę Yazoo i przybiły do Greenvord. Rozbiegła się pogłoska, że związkowi znowu uderzą na twierdzę Pemberton.

Dziennik Nev-York-Herald oznajmuje, że jeden z bankierów amsterdamskich oświadczył rzędowi gotowość pożyczenia mu 100 miljonów w złocie na 6 od sta.

Prezydent Lincoln zamierza zwiedzić New-York i główne miasta jednoty.

Nowa konstytucja uchwalona przez Wirginję zachodnią, znalazła potwierdzenie w ludowém zagłosowaniu. Podług rzeczonéj konstytucji, dzieci niewolników, które narodzą się po przyszłym miesiącu lipcu, będą wolne; że wszyscy niewolnicy, mający mniéj niż 10 lat wieku otrzymają wolność skoro dojdą do 21-go roku życia, ci zaś którzy mają teraz lat 21, podobnież zostaną wolnymi, skoro dojdą do lat 25-ciu. Nadto konstytucja zabrania wprowadzać na stały pobyt niewolników w granice stanu Wirginji zachodniéj.

BRUXELLA, piątek 10 kwietnia. Konwencja o wykup opłat za spław po Skaldzie, o który rząd belgijski rokował z Hollandją, została podpisaną. Tekst traktatu przedstawiony zostanie w przyszły wtorek, to jest 14 kwietnia na potwierdzenie izb.

LONDYN, piątek 10 kwietnia. Rząd duński urzędowie zaprzeczył wiadomości podanéj przez dziennik kopenhagski Dagbladet, o warunkach pod jakiemi książe Wilhelm Jerzy miał zgodzić się na przyjęcie tronu helleńskiego. Warunki żądane przez rząd duński ściągają się jedynie do osobistego położenia książęcia w Grecji.

BRUXELLA, piątek 10 kwietnia. Rząd belgijski zawarł z Włochami traktat handlu i żeglugi, konwencję wzajemnie zaręczającą własność literacką i artystyczną, oraz traktat wykupu opłat od spławu na Skaldzie. Te akta dyplomatyczne będą złożone izbom natychmiast po świętach.

TRIEST, piątek 10 kwietnia. Otrzymano w naszym porcie wiadomości z Aten z d. 4 go. Minister francuski zapowiedział przychylenie się swojego rządu do wyboru książęcia Wilhelma-Jerzego na tron grecki.

Z powodu uchwały przeznaczającéj dla każdego z członków zgromadzenia narodowego po 300 drachm na miesiąc, wybuchnęło zaburzenie pospólstwa w Atenach, skutkiem którego rzeczoną uchwałę cofnięto.

Prezydent zgromadzenia narodowego został i nadal wolnemi głosami utrzymany na posadzie. Komissja, któréj poruczono wypracować projekt konstytucji, już prawie ukończyła swe zadanie.

Podług wiadomości z Konstantynopola z d. 4 kwietnia, dążność do połączenia się Bulgarów w jedną całość czyni postępy. Sir H. L. Bulwer wysłał wice-konsula Stevens do Aleksandrji z osóbnem poruczeniem. Fuad-pasza doradza zaprowadzenie gwardji narodowéj tureckiéj.

Donoszą z Baku, że wojna jest nieuchronną między Dost-Mohammedem i Emirem Bulharji.

TRIEST, sobota 11 kwietnia zrana. Otrzymano wiadomości z Hong-Kong z dnia 28 lutego. Prawidłowe wojsko chińskie uderzyło na miasto Taisang, zajęte przez Taipingow (powstańców) i zostało odparte z wielkiemi stratami. Ponowione uderzenie na Fuochan nie lepiéj się powiodło. Dziennik angielski Recorder, wychodzący w Shang-hai oznajmuje, że rozkaz Mikada (cesarza duchownego) do Taikuna (cesarza świeckiego), zobowiązuje, aby co prędzéj przyśpieszył wyprawienie cudzoziemców z kraju i aby wydał stosowne rozporządzenia w tym względzie Daimiosom (gubernatorom).

BERLIN, sobota 11 kwietnia. Odłam postępowy przystąpił wczoraj do rady pana von Twesten, zmierzającego do uczynienia rządowi następnego zapytania: „Czy rząd widzi w ostatnim akcie gabinetu duńskiego spełnienie zobowiązań przyjętych przez Danję, w ciągu rokowań w latach 1850-m i 1852-m i czy poczytuje siebie za związany przez podpisanie tych układów"?

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— W dniu 30 marca, w Krakowie, odbyło się posiedzenie połączonych oddziałów nauk moralnych, oraz sztuk i archeologji w TOWARZYSTWIE NAUKOWEM, w przedmiocie spraw te dwa oddziały wspólnie obchodzących. Po przeczytaniu i przyjęciu protokółu poprzedniego, wspólnego posiedzenia, prezes Towarzystwa, Majer, wyłuszczył stan sprawy obchodu 500 letniego jubileuszu uniwersyteckiego, a to ze względu na zamierzony w nim udział Towarzystwa naukowego, jako odrośli uniwersyteckiéj, przez przysposobienie do druku i publikację dzieła jednego z dawnych historjografów téj głównéj szkoły. Według sprawozdania prezesa Towarzystwa, trudności zachodzące w sprowadzeniu autografu historjografa Temberskiego z biblioteki Kórnickiéj, dotąd nie zostały uchylone, w skutku czego zatém sprawa przysposobienia do druku tegoż rękopismu w odwłokę poszła i przewidzieć się nieda, czy zamierzony udział Towarzystwa w obchodzie owego jubileuszu przez ogłoszenie dzieła, w mowie będącego historjografa akademickiego da się uskutecznić. Tém więcéj ztąd prezes Majer wziął pochop do zachęcania obu połączonych oddziałów, aby bez względu na ów, z przyczyn od Towarzystwa niezawisłych, opornie idący postęp przedsięwzięcia wyżéj wspomnionéj publikacji, wzięły odpowiedni udział w rzeczonym obchodzie jubileuszowym w sposób w zeszłym roku przez siebie już zamierzony, to jest przez wypracowanie połączonemi siłami obu oddziałów, naukowéj monografji wsi Mogiły pod Krakowem, i ogłoszenie tego dzieła w chwili i na rzecz jubileuszu uniwersyteckiego. Zastępca prezesa oddziału sztuk i archeologji, Łepkowski, jako przewodniczący w komissji wyznaczonéj z łona obu oddziałów do opracowania monografji Mogiły, zdał sprawę o dotychczasowym postępie tego naukowego przedsięwzięcia. Ponieważ z tego sprawozdania się okazało, iż podczas gdy prace niektórych członków w przedmiocie poruczonych im części owéj monografji, niepoślednio już naprzód postąpiły, a niektóre nawet już dobiegły do swojego kresu, inni członkowie z wykończeniem przyjętych do opracowania artykułów się opóźniają; przeto zgromadzenie zawezwało przewodniczącego tyczącéj się tego przedmiotu komissji, aby z uwagi na niejednostajność w postępie rozłożonych na pojedyńczych członków prac, zarządził co potrzeba w celu nadania temu zbiorowemu dziełu, toku więcéj niż dotąd regularnego i przyśpieszenia wykończenia takowego. Następnie sekretarz oddziału nauk moralnych, Jan hr. Załuski, jako przewodniczący w komissji wyznaczonéj na poprzedniém wspólném posiedzeniu do złożenia grona redakcji dla pisma czasowego mającego być organem obu połączonych oddziałów nauk moralnych oraz sztuk i archeologji, zdał sprawę z usiłowań w tym przedmiocie poczynionych. Z tego sprawozdania okazało się, iż dziewięciu członków w mowie będących oddziałów, oświadczyło się gotowymi, bądź do wzięcia udziału w redakcji, bądź do współpracownictwa w wydawaniu rzeczonego pisma. Zgromadzenie, przyjmując ten rezultat usiłowań komissji do swojéj wiadomości a poczytując przygotowane przez takową siły do rozpoczęcia wydawnictwa zamierzonego czasopisma za dostateczne, zaprosiło oświadczających się ze swoją gotowością do wzięcia udziału w redakcji, lub do współpracownictwa członków obu połączonych oddziałów, aby się ukonstytuowali w grono redakcyjne, a przygotowawszy co należy do wydawania pomienionego czasopisma, złożyli w tym przedmiocie szczegółowe sprawozdanie na następném posiedzeniu wspólném obu połączonych oddziałów, a to z uwagi, iż takowe sprawozdanie w celu ostatecznego zniesienia się w téj mierze z komitetem Towarzystwa będzie potrzebném.

—KSIENI CZAJKOWSKA.—Piszą ze Staniątek pod d. 30 marca: W dniu 27 b. m., tutejszy klasztor pp. Benedyktynek poniósł dotkliwą stratę przez śmierć ksieni Urszuli Czajkowskiéj, zmarłéj w 77 roku życia. Urodzona w Zamościu, pochodziła z znakomitéj szlacheckiéj rodziny i otrzymała bardzo staranne wychowanie; jeszcze będąc dzieckiem, okazywała wielką skłonność do życia klasztornego, jednak w wykonaniu tego pobożnego postanowienia napotkała wielkie zawady i dopiero w 43 roku życia mogła wstąpić do zakonu pp. Benedyktynek w tutejszym klasztorze. W 1842 roku została obrana ksienią, a klasztor nie mógł uczynić lepszego wyboru, bo potrafiła utrzymać w nim ducha zgody, ciągle obok tego pracując nad podniesieniem zakładu wychowawczo-naukowego. Po wielu usiłowaniach, potrafiła uzyskać pozwolenie na wysłanie w 1856 roku kosztem rządu dwóch aspirantek do Wiednia do klasztoru Urszulinek na dwuletni kurs szkoły nauczycielskiéj. W r. 1861 dzięki jéj usiłowaniom, ministerstwo dozwoliło z funduszu szkolnego założyć kurs preparandek, obok żeńskiéj szkoły w Staniątkach, który otwarty w 1861 roku w październiku najpiękniejsze już rokuje nadzieje. Te nieustanne usiłowania i prace ksieni Czajkowskiéj, w celu podniesienia zakładu naukowego i wychowawczego umiała ocenić publiczność i rząd, który w uwzględnieniu jéj zasług w staraniach o klasztor i szkołę, udzielił jéj złoty krzyż zasługi z koroną. Od trzech lat przykuta do łoża boleści, uległa dnia 27 marca swym cierpieniom i zakończyła życie pełne tylu chwalebnych dzieł; na obrząd pogrzebowy przybyło 45 kapłanów, wiele okolicznéj szlachty i ludu wiejskiego, wszyscy byli przejęci głęboką boleścią. (G. W.)

— JARMARKI KIJOWSKIE.— Głównym jarmarkiem w Kijowie są kontrakta w styczniu i lutym, następnie jarmark letni trwający od połowy czerwca do 1-go lipca. Na jarmarki te przywożone bywają towary z rozmaitych miast handlowych i fabryk i sprzedawane ryczałtem lub szczegółowo tak kupcom, jak i przemysłowcom rozmaitych innych miast, oraz cudzoziemcom i obywatelom gubernji kijowskiéj i okolicznych. Na inne jarmarki zwożą jedynie ze wsi ościennych towary, składające się głównie z produktów wiejskich i wyrobów drewnianych, jako to: wozów prostych, dzwon, beczek, obręczy, naczyń drewnianych wiejskich, oraz ryby solonéj, wełny, perkalów, płócien, bydła rogatego i koni, nabywanych głównie przez mieszkańców Kijowa. W roku zeszłym obróty tych jarmarków były następne: na kontrakta przywieziono towarów za 1,060,400 rs., sprzedano zaś za 627,500 rs.; na letni zaś przywieziono za 940,700, a sprzedano za 510,000 rs., oprócz tego na tymże samym jarmarku było bydła i wełny za 20,300 rs. a sprzedano ich za 15,718 rs. Dodawszy do cyfr powyższych kwoty obrótowe z kilku pomniejszych jarmarków miejscowych, wypadnie że w roku 1862 w ogóle przywieziono towarów do Kijowa za 2,058,100 rs., a sprzedano za 1,255,447 rs. Obrót taki nie jest małoznaczącym, skoro sprzedano więcéj jak połowę zwiezionych towarów. Dodać też należy uwagę, że wiadomości powyższe zaczerpnięte są z deklaracij samych kupców, którzy w ogóle starają się wykazać mniejszą cyfrę sprzedaży od rzeczywistéj.

— NA UNIWERSYTECIE JAGIELLOŃSKIM następujące wykłady są przeznaczone na półrocze letnie 1863. Wydział teologiczny: (Po łacinie). Ks. Dr Droździewicz: Zasady teologji, Wstęp do Starego Testamentu, Egzegeza Psalmów z wulgaty z uwzględnieniem tekstu hebrajskiego, język hebrajski, język arabski. Ks. Dr Schindler: Wstęp do Nowego Testamentu, Wykład Ewangeji św. Marka z wulgaty łacińskiéj Egzegeza Ewang. św. Jana z tekstu greckiego, Egzegeza Listów św. Pawła, Instytucje prawa kanonicznego. Ks. Dąbrowski: Historja kościelna Ks. Dr Teliga Teologja dogmatyczna. Ks. Gołaszewski: Teologja moralna.— (Po polsku). Ks. Dr Wilczek: Teologja pastoralna i Homiletyka. Ks. Mioduszewski: Sinodologja.— Ks. Gołda: Katechetyka i Metodyka. Wydział prawniczy. (Po polsku). Dr Zoll: Pandekta, Prawo spadkowe rzymskie.—Dr Hayzmann: Prawo kanoniczne, Prawo małżeńskie katolików w Austrji. Dr Burzyński: Encyklopedja prawa, Historja prawa polskiego, Kodeks cywilny francuzki, ustawa hipoteczna francuzka. Dr Dunajewski: Nauka skarbowa. Dr Fierich: Praktyka postępowania w sprawach spornych i niespornych. Dr Koczyński: Zasady prawa karnego i postępowania karnego. Dr Szlachtowski: Praktyka procesu cywilnego.— (Po niemiec.). Dr Buhl: Dzieje państwa i prawa niemieckiego, Repetitorjum z historji prawa niemieckiego, O prawie salickiém.— Dr Hammer: Prawo cywilne austryjackie, Ustawa karna w przestępstwach skarbowych. Dr Koczyński: Proces karny austryjacki.— Dr Dunajewski: Administracja austryjacka, Statystyka Austrji. Dr Fierich: Proces cywilny austryjacki, O papierach obiegowych. Dr Szlachtowski: O dowodach w procesie cywilnym. Wydział lekarski. (Po polsku). Dr Kozubowski Anatomja opisowa. Dr Majer: Fizjologja oddychania i rozwoju, Antropologja. Dr Piotrowski: Fizjologja mięśni i nerwów, Fizyka lekarska, Ćwiczenia fizjologiczne. Dr Skobel: Farmakognozja, Terapja ogólna, Farmakologja terapeutyczna. Dr Teichmann: Anatomja patologiczna, Ćwiczenie w sekcjach patologicznych. Dr Dietl: Klinika lekarska z patologją i terapją. Dr Bryk: Klinika chirurgiczna z patologją i terapją.— Dr Rosner: Choroby skórne i weneryczne. Dr Słowikowski: Klinika okulistyczna. Dr Kwaśniewski: Klinika położnicza, O chorobach dzieci, Położnictwo dla akuszerek. Dr Madurowicz: Położnictwo teoretyczne, O chorobach kobiét. Dr Gillewski: Policja lekarska. Dr Mohr: Choroby zwierząt i policja weterynaryjna.— Dr Kryda: Semiotyka osadu moczowego, Chemja lekarsko-sądowa, Badania wydzielin patologicznych.— (Po niemiecku). Dr Bryk: O narzędziach chirurgicznych i opaskach. Wydział filozoficzny. (Po polsku). Dr Kremer: Logika, Filozofja Greków, Pedagogika. Dr Mecherzyński: Historja literatury polskiéj od końca wieku XVI do połowy XVIII, Historja literatury polskiéj nowoczesnéj. Dr Steczkowski: Trygonometrja, O szeregach nieskończonych. Dr Karliński: Rachunek różniczkowy, Astronomja sferyczna. Dr Kuczyński: Nauka o głosie i świetle, Ćwiczenia fizyczne, Fizyka wyższa, Magnetyzm. Dr Czerwiakowski: Botanika opisowa z terminologją, wycieczki botaniczne, Zoologja. Dr Czyrniański: Chemja organiczna, Ćwiczenia chemiczne. Dr Alth: Geologja krajowa, Rozpoznanie kruszców. Dr Kowalczyk: Dynamika ciał stałych. Dr Zajączkowski: Teorja gammy, Elektromagnetyzm.— (Po niemiecku). Dr Wachholz: Dzieje Grecji, Ćwiczenia w nowszych dziejach. Dr Julg: Mowa Demostenesa o wieńcu, Elegje Tybulla, Aeschines, Eneida Wirgiljusza. Dr Bratranek: Poezje Goethego, Nauka stylu niemieckiego.— (Po francuzku) Aubertin: Literatura francuzka XVIII wieku, Ćwiczenia.

PRZEGLĄD ROLNICZY.

Kapusta (Brassica).

Uprawa kapusty na paszę dla bydła jest u nas dotąd nieupowszechniona, a szkoda, bo roślina ta wydaje ogromny plon paszy nadzwyczajnie na wydajność mleka u krów wpływającéj, a przytém od nich lubionéj. Kapusta w okolicach bezłącznych, jeszcze ważniejszą odegrać może rolę w gospodarstwie, jak wiele innych pastewnych roślin, była też ona w tym względzie oddawna u nas zalecaną, zwłaszcza przez sławnego naszego agronoma z Łomny pod Warszawą, pana Antoniego Trębickiego. Aby poznać całą ważność kapusty na paszę dla bydła, pozwolimy sobie przytoczyć cały ustęp z wybornego dziełka „O gospodarstwie w ugorze", napisanego przez niego w roku 1824, a dzisiaj zapomnianego:

„Korzyść w karmieniu bydła kapustą (słowa pana T.) najlepiéj się wykaże w przykładzie, o którego rzetelności jako naoczny świadek zapewnić mogę. W roku 1815 wybrakował mi pakciarz 19 krów, które zdały mu się złe do dojenia. Wprawdzie nie wydawały więcéj mleka jak 7 garncy dziennie. Skutkiem to było zanędznienia inwentarza w jesieni i w zimie 1814 na 1815 rok, wszystkie bowiem folwarki ogołocone były z koniczyny i innych traw sianych, pozbawione wszelkich łąk i pastwisk, które w r. 1814 za rozkazem prefektury warszawskiéj, oddane zostały na paszę całoletnią, od miesiąca czerwca do październiika dla spędzonych koni artylerji rossyjskiéj, zupełnie były zniszczone i niedozwalały na zimę zrobić żadnego zapasu siana. Zachudzenie więc bydła stało się jedyną przyczyną tego zmniejszenia udoju. Trwało to aż do 7 sierpnia 1815 roku, kiedy kapusty stanęły już w tym stanie, że można było obłamywać spodnie ich ogromne liście bez uszkodzenia główek. Siedm morgów było wtedy pod kapustą, a sześć pod rutabagą, któréj potężne liście zarówno są przez bydło lubione. Codzień tym 19 krowom po 3 wozy owych liści dawano. Trzeciego dnia, to jest 10 sierpnia po rozpoczęciu dawania téj paszy, już 18 garncy wybornego mleka udojono. W tydzień, t. j. 15 sierpnia do 40 garncy udój doszedł, tak dalece że był kłopot o statki. Przez cały wrzesień i październik często udój dzienny 50 garncy wynosił. Czterdzieści krów paktowych wybranych nie wydawało tego w pośród lata i na najbujniejszych powiślańskich pastwiskach, co 19 krów wybrakowanych przynosiły na końcu października. Szóstego listopada przy powiększonéj jeszcze dozie liścia, z powodu kwaszenia kapusty, doszedł udój do 53 garncy z tych 19 krów wzgardzonych. Patrzeć było na rozpacz i męczarnie chciwego pakciarza, który przy zwykłym obchodzie z paktowemi krowami, to jest słomie, odrobinie siana i pastwisku po łąkach szronem, mgłą i mchem okrytych, zaledwie w tymże czasie po 40 krowach dziesięciu garncy mleka mógł się dorachować. Podług codziennego obrachunku udoju, od 7 sierpnia do 17 listopada regularnie utrzymywanego, więcéj 3.500 garncy mleka z owych 19 krów otrzymałem przy liściach warzywnych, niż gdyby bez nich po zwykłemu były utrzymywane. W tymże jeszcze roku każdy mórg wydał jeden w drugi rachując, więcéj 170 kóp najpiękniejszéj kapusty, pomimo trzymiesięcznego obłamywania liści, a każda kopa najmniéj 3 centnary ważyła oprócz głąbów. Przeszło więc 500 centnarów z jednego morga zbioru, które wyrównywają 80 centnarom najlepszego siana, i do utrzymania pięciu krów przez 6 miesięcy w najobfitszym stanie udoju wystarczyć mogą. Wziąść ten zysk pod krédkę, a dorachowawszy do niego karm jesienny liściowy i obfity gnój przy takowym karmie pozyskany, a okaże się, iż nie napróżno było powiedziane, że kapusta bydłem i owocami na gruncie spasiona, ledwie nie więcéj korzyści przyniesie, niż najawantażowniejsza sprzedaż jéj w mieście. Przyłączmy teraz do niéj głąby, które z jednego morga do 100 centnarów wynoszą, i dla przezornego a troskliwego o dostateczny karm przez zimę dla swéj chudoby gospodarza obojętnemi być niemogą. Te na zimę snadno byle na jakiém poddaszu zakonserwowane i przy nadawaniu posiekane i ugotowane, wielkim są dla trzody chlewnéj zasiłkiem."

Kapusta lubi grunt miernie twardy, bardzo żyzny i dobrze wyrobiony; sprzyja zaś jéj najlepiéj nizko położony, nieco wilgotny, ale nie mokry czarnoziem. Na gruncie lżejszym piaszczystym, udaje się tylko w położeniu wilgotném, albo też podczas wilgotnego roku. Dobrze się też udaje ta roślina na nowinie z łąk

wydobytéj. Może ona nawet bez uszczerbku przez lat kilka po sobie następować, byle grunt był mocno użyzniany, bo tego wymaga z powodu swych niewielkich korzeni, które nie sięgając daleko, muszą mieć w jedném miejscu pokarm nagromadzony. Kapusta lubi dobre ugnojenie i spulchnienie gruntu, na który się jéj rozsada gdzieindziéj wypielęgnowana przesadza i w czasie wzrostu utrzymuje wolną od chwastów. Kapusta zbiera się wraz z brukwią najpóźniéj z pola, gdyż przez to i większe i nabitsze jej głowy się stają. Na nasienniki wybierają się największe, najtwardsze i najzbitsze sztuki, które po obraniu liści wierzchnich zbytecznych i psujących się wraz z korzeniami, przechowują się aż do wiosny.

Kapustę używa się na paszę dla bydła, albo posiekaną i w beczkach lub dołach w ziemi balami szczelnie wyłożonych zakwaszoną, gdzie się dobrze przechowuje i stanowi wyborny pokarm dla bydła, tylko że go w zimie trzeba rozgrzewać; albo też przechowuje się całkowicie w głowach tak na wysadki jak i na paszę, w tak zwanych rowach brabanckich. Co do konserwacji kapusty świeżéj w głowach, śmiało i ze wszelką pewnością z własnego doświadczenia podać mogę gospodarzom wiejskim następujący niezawodny sposób utrzymania kapusty w jéj świeżości i bez najmniejszego w zewnętrznych nawet jej liściach uszkodzenia, przez całą zimę aż do wiosny. Przeznaczona do konserwacji kapusta, wyrywa się całkiem z korzeniem, a obrane główki z odstających tylko liści, układają się w regularne stosy i słomą nakrywają, dopóki w rowki nie pójdą. Na takowe to rowki dla przechowania kapusty, każdy grunt jest dobry, byleby nie był obrany w tak nizkiem miejscu, żeby woda z miejsc wyższych przystęp do niego znajdowała. W rowki te, które niepowinny mieć więcéj głębokości i szerokości nad dwanaście cali, kładą się główki jedne przy drugich, liście na dół, a korzenie do góry, tak jednak żeby jedna nie dotykając się do drugiéj, przynajmniéj na dwa cale odległą być mogła. Tak ułożone główki kapuściane obsypują się z rowów wyrzucaną ziemią, starając się, aby korzenie zupełnie pokryte zostały. Uformuje to rzędy i niby grzbiety, które po obydwóch stronach należy urównać i uklepać, a po obu końcach tych rzędów dać małe rowki dla ścieku wód z pomiędzy ich przedziałów. W tęgie nazbyt mrozy a bez śniegu, nie zawadzi nakryć grzbiety usypane nad korzeniami mierzwiastym gnojem, albo targaną słomą. (Tegośmy nie robili choć mrozy były tęgie i bez śniegu, a kapusta przez to nic nie ucierpiała.) Kosztowniejszą kapustę, jakoto włoską, obwinąć można w słomę, nim pójdzie w rowek, lecz i bez słomy zimę dobrze wytrzyma. Czyli na sprzedaż, czyli na kuchnię, albo na paszę dla bydła, można codzień z tych rowków w pośród zimy dobywać kapustę, która dobry swój smak i świeżość w takiém schowaniu aż do wiosny zatrzymuje.

Rowek sto łokci długości mający, pomieści w sobie około 3 kop kapusty, a płacąc od sztuki za taki rowek robotnikowi, wykopać on może na dzień 10 i więcéj takich rowków. Rowek od rowka powinien być najmniej o łokieć oddalonym, aby ziemia z nich wyrzucona, miała gdzie utrzymać się i był plac dla ludzi, około schowania kapusty pracujących. Najważniejszy tu warunek, aby głowy niedotykały się z sobą.

Kapusta podlega napaści liszek, które często znacznie jéj plon uszkadzają, a nawet zupełnie niszczą. Przeciw temu niema dotąd zupełnie skutecznego środka. Głównie potrzeba unikać sadzenia kapusty w pobliżu drzew liściastych, czasami dosyć jest skuteczne obsadzanie konopiami. Pewne chociaż zmudne, jest obieranie kapusty z liszek ze dwa razy przez lato, jak się one na liściach gromadniéj pokażą.

Sadzenie w blizkości paru grząd Lupinusa żółtego ma od liszek kapustę skutecznie ochraniać.

Jeżeli kapusta była uprawianą na żyznym gruncie, dobrze wyrobionym, a potém w czasie wzrostu opielaną i okopywaną, to 500 centnarów z morga, do średnich plonów będzie jeszcze się liczyć mogło.

Pomiędzy wielkiemi gatunkami kapusty, uprawianemi na paszę dla bydła, odznacza się szczególniéj tak zwana Kapusta krowia (Bras-

Kapusta krowia.

sica oleracea vaccina), po francuzku Chou a vaches albo Chou cavalier. Jest to rzeczywiście jeden z najlepszych i najbujniejszych gatunków, tak z powodu wielkości głów, jak i obszerności liści. Vilmorin zaleca go bardzo do uprawy. Inny gatunek prawie równéj poprzedzającemu dobroci jest tak zwana Kapusta gałęzista, po francuzku chou

Kapusta gałęzista.

branchu albo Chou mille-tétes de Poitou; jest ona wprawdzie nieco mniejsza od poprzedzającéj, ale być może równie produkcyjna, gdyż z łodygi wypuszcza mnóstwo odrośli główkowych, które dostatecznie wynagradzają nieco mniejsze głowy od Kapusty krowiéj.

Kapusta krowia.

Tu jeszcze raz wspomnieć nam wypada o uprawie jarmużu, która jest taka sama jak kapusty; jarmuż zimową porą może nam dać wiele karmu świeżego zielonego dla bydła, tém bardziéj, że nie potrzebuje żadnego przechowania, lecz zostawia się na gruncie, i w czasie zimy w miarę potrzeby wycina, kroi i z sieczką bydłu podaje. Karm taki ogromnie wpływa na wydajność mleka. W tym celu najwłaściwiéj uprawiać jarmuż brunatny i olbrzymi.

W uprzednich naszych przeglądach mówiliśmy obszernie o uprawie buraków pastewnych i o korzyściach téj tak ważnéj i tak dobrze się udającéj u nas rośliny, a mówiliśmy to z własnego długoletniego doświadczenia. Dziś dla bliższego obznajomienia czytelników naszych, dajemy klisze buraków.

czerw. past.

żółty past.

szląski cukr.

Quedlimburski cukrowy.

Żółty pastewny najlepiéj się u nas udaje, chociaż i czerwony gdzie grunt głęboki z wielką korzyścią uprawiany być może. Do fabrykacji cukru najwłaściwszym jest i obecnie największe zyskał uznanie burak Quedlimburski, jako najwięcéj cząstek cukrowych w sobie zawierający, co zależy wiele i od saméj uprawy, która jest wcale różna, gdy ograniczymy buraki na paszę, a inna gdy one do fabrykacji cukru mają być przeznaczone. Podamy tu dokładne rysunki głównych odmian buraków pastewnych i cukrowych, aby każden z mniej świadomych nabywszy nasienie, mógł się przy wzroście rośliny przekonać, czy ten sam gatunek posiada jaki sobie życzył, lub z pomięszanych gatunków, jak się to czasami zdarza, mógł właściwe u siebie wysadki czyli nasienniki wybrać i ten gatunek nadal czysty uprawiać. T. S.

ROZMAITOŚCI.

— Pewien 23 letni młodzieniec, mianujący się oficerem południowéj armji (w Ameryce), a bawiący z zamiarem przeniesienia się do Europy, Karol Gordon, inaczéj Karol Grant, przystojny blondyn, błękitnooki z miłym uśmiechem i pociągającą powierzchownością, zamieszkał w familijnym domu w Brooklyn, gdzie go uważano jako człowieka przyzwoitego i prawdziwego dżentelmena. Nieopuścił nigdy obiadu, lub herbaty, wracał codzień wcześnie wieczorem, chodził co niedzielę na mszę, słowem prowadził przykładne życie.

Pewnego dnia pan Grant poszedł do magazynu w New-Yorku i oddał do przerobienia futro, wartujące 200 dollarów. Na nieszczęście był w tym magazynie pan, który czytał w dziennikach, że podobne futro zostało skradzione u pani Becar w Brooklyn. Doniósł on o tém pani Becar, która je za swoje uznała. Uwiadomiono o tém policję i kiedy pan Karol przyszedł po futro, został zatrzymany i odprowadzony do więzienia Brooklyn.

Gdy dżentelmen siedział już w bezpieczném miejscu, policja udała się do jego mieszkania i tam w walizach i kufrach jakie miał z sobą, znaleziono: srebrne i złote naczynia, djamenty, rozmaite złote drobiazgi i kilkaset dollarów w listach bankowych. Część srebra była połamaną i przygotowaną do przelania. W utajonéj skrytce znaleziono instrumenta używane zwykle przez wprawnych złodziejów. Najprzód więc była tam ciemna peruka, ubranie wyrobnika, czapka, kapelusz okrągły, nożyczki, witrychy, szczypce, wiele bardzo fałszywych kluczów i t. d.

Złote, srebrne i brylantowe kosztowności, jako to: zegary, czary srebrne, guziki, szpilki brylantowe i inne rzeczy, które policja ogłaszała jako skradzione, a których znaleźli się właściciele, wszystko to wynosiło 3,600 dollarów, oprócz futra i sprzętów mniéj cennych.

Nakoniec przyjęto z poczty przysłany na jego imię paczek, w którym była szpilka djamentowa wartująca 1,000 dollarów, pierścionek na 500 dollarów i guziki oszacowane 200 dollarów.

Z tego widzimy, że dżentelmen nasz prowadził dobrze interesa swoje. Dla tego też chciał przyzwoicie mieszkać: nie zważał na cenę i zwykle mówił, że z ochotą zapłaciłby i 50 dollarów na tydzień, aby mieć tylko dobry stół i wygodne mieszkanie.

W familijnym tym domu mieszkał na dole, a to niebyło bez celu. Mówiliśmy już, że zwykle wracał wcześnie, nie niepokojąc gospodarzy, którzy zamykali drzwi o 10-éj, gasili świecę i spali w najlepsze.

Ale wówczas to właśnie elegancik nasz żyć zaczynał. O północy wyłazil przez okno i ruszał na wyprawę, wracał tąż samą drogą o 3-éj lub 4-éj z rana i pewno nie z próżnemi rękami. Szkoda w saméj rzeczy, że policja przerwała życie tak dobrze urządzone i zepsuła dobrą opinję dżentelmena.

— Według dziennika „Kronika Lahorska,“ włosy, sandały, kij podróżny i inne relikwje po Mahomecie, przeniesione do Indij przez Timura, obecnie znajdują się pod strażą i opieką Anglji, w twierdzy Lahorskiéj. Relikwje te przechodziły z rąk do rąk, aż się dostały do Runjeet-Singha, który chociaż należał do sekty seików, tak je czcił, że odmówił przyjęcia laku rupij, ofiarowanego przez nababa z Bohawalpoor, za same tylko sandały. Runjeet-Singh złożył je w twierdzy Mokeria, w okręgu Hoshyarpoor. W twierdzy téj pewnego razu powstał pożar, lecz nie dosięgnął wcale Ziarrut Shurcef, to jest tych relikwij, które następnie maharadża Shere-Singh przeniósł do Lahory, gdzie stały się własnością Anglików.

— D. 27 lutego otwartą została wystawa przemysłowa w Konstantynopolu. Oddawna przygotywano się już do tego uroczyście zapowiedzianego obchodu narodowego. Cudnie piękna pogoda mu sprzyjała, a tłumy ciekawych były niezmierne, na dawnym hippodromie, dziś zwanym sułtana Achmeda Atmejdan. Przed pałacem wystawy trzy bataljony zuawów i szwadron kawalerji wyciągnęły kordon, zachowując nieco wolnego miejsca dla sułtana i jego dworu, który w blizkim meczecie sułtana Achmeda odbywał południowe modlitwy. Cena wnijścia tego dnia wynosiła po 10 piastrów od osoby, ale mimo wydanych biletów, nie puszczono nikogo późniéj, aby sułtan mógł swobodniéj oglądać wystawę. Tysiące odeszły po tém zamknięciu drzwi z bardzo kwaśnemi minami. Niewiadomo, skąd wypłynął rozkaz zamknięcia, fantazja, która 50,000 osob m, po opłacie 500,000 piastrów, przystępu do pałacu wzbroniła.

Прибывшіе въ Вильно съ 27 марта по 3 апр. 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом.: отст. подпол. Стан. Олендзки, Стан. Манюшко съ дочерью Елисаветою; прап. драгун. Чеховичъ; Альбертъ Умястовски, Конст. Кашицъ, миров. посред. Медекша, Мстис. Бениславски, Несторъ Бениславски, Адольфъ Кублицки, Коронатъ Трацевски, Стан. Пусловски, Алекс. Ельски, Домин. Вильдзевичъ съ семействомъ, Іосифатъ Реутъ, Карлъ Борткевичъ, Бол. Скарбекъ-Важински, Сигис. Буйницки, Мих. Вейсенгоффъ, Карлъ Кублицки; г-жи: Юлія Жабо съ семействомъ, Емилія Борткевичъ, Антон. Табенска съ семейств.; чин. особ. пор. Іосифъ Крживицки; стат. сов. Алекс. Хмѣлевски; кол. сов. д-ръ мед. Гриневичъ; кол. асс. врачъ ветер. Гриневичъ; дантистъ Ник. Гиршфельдъ; надв. сов. Ляховичъ; полков. драг. Моллеръ; кап. л.-гв грен. Валицки; тит. сов. Шпееръ; чинов. ком. Піотровски съ семейств.; капит. драг. Монтгомери; инж. поруч.: Ломоносовъ и Фриде; губ. секр. Ник. Самохваловъ; воспит. инстит. инж. Макс. Малаховски; агрономъ Валеріянъ Новаковски; поруч. артил: Гольмдорфъ и Лясковски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Ковен. губ. предв. двор. Карпъ; пом.: Алекс. Борманъ, Авг. Таргонски, Юліянъ Булгакъ; гр. Ярославъ Коссаковски; инж. Штомпфъ съ женою; Ковен. губ. архит. Ант. Яновски; учит. грод. гимн. Якубъ Балвановичъ; Ошмян. зем. испр. Серебряковъ; кол. секр. Иванъ Гелингъ съ женою; кн. Меншикова полка маіоръ Духновски и пор. Чембоевичъ; отст. кап. Влад. Добровольски; генеральн. штаба кап. Галензовски; пор. Романовъ; адъютантъ при начальн. 1-й кавал. дивиз. Добровольски; пом. Феликсъ Корсакъ; купцы: Іоганъ Руппель, Георге Беніевски, Альфредъ Рапету, Иванъ Новиковъ, Гуго Франке; кол. асс. Войцѣховски.

Przyjechali do Wilna od 27 marca do 2 apryla 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Obywatele Olendzki Stanis. dym. podpuł. Moniuszko Stanis. z córką Elżbietą. Czechowicz chorąży dragun Umiastowski Albert. Kaszyc Konst. Medeksza sędzia pojedn. Jaraczewski Mścisław. Benisławski Boles. Bolesławski Nestor. Kublicki Adolf. Tracewski Koronat. Pusłowski Stanis. Jelski Aleks. Wildziewicz Dominik z rodziną. Reut Józef. Bortkiewicz Karol. Skarbek-Ważyński Boles. Bujnicki Zygm. Weisenhoff Michał. Kublicki Karol. Panie Żabina Julia z rodziną. Bortkiewiczowa Emilja. Tabeńska Antonina z rodziną. Krzywicki Józef urzęd. os. por. Chmielewski Aleksander. Rad. stan. Hryniewicz Dr. Med. kol. radca Hryniewicz lekarz weter. kol. assesor. Hirschfeld Mik. dentysta. Lachowicz radca dworu. Moller pułk. dragunów. Walicki kap. l.-gw. Grenad. Szpejer radca honor. Piotrowski urzęd. komissor. z rodziną. Montgomery kap. drag. Łomonosow. Friede inżyn. porucz. Samochwałow Jan gub. sekr. Małachowski Maks. wychow. instytutu inżynjerów. Nowakowski Waler. agronom. Halmdorf Laskowski porucz artyl.

HOTEL POZNAŃSKI. Marszałek guber. kowieńs. Karp' Obyw. Aleksander Borman. August Targoński. Juljan Bułhak. Hr. Jarosław Kossakowski. Inżynjer Sztompf z żoną. Kowieńs. gubern. architekt Antoni Janowski. Nauczyciel grodz. gimnazji Jakób Bałwanowicz. Oszmiań ziems. sprawnik Sierebriakow. Koleg. sekr. Jan Goeling z żoną. Ks. Mienszykowa pułku major Duchnowski. Porucz. Czymboiewicz. Dymis. kap. Władysław Dobrowolski. Kapitan generał. sztabu Gałęzowski. Porucz. Romanow. Adjutant 1-éj kawal dywizij Dobrowolski. Obyw. Feliks Korsak. Kupcy Johan Ruppel. Jerzy Beniewski. Alfred Rapetu. Jan Nowikow. Hugo Franke. Koleg. assesor Wojciechowski.

Дозволено Ценсурою. 4 Апрѣлѣ 1863 г. Вильно.

W drukarni A. H. Kirkora.